Ἀριθ. 468 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΙΙ' Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 16 Δεκεμβρίου 1884

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμπου].

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΔΣΤ'

— Ὄχι, Τριανταφυλλιά, ἀνεφώνησεν ἡμέραν τινὰ ὁ Μονφὸρτ ῥίπτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χειρόμακτρον, αὐτὸ δὲν ὑποφέρεται. Φθάνουν ἡ διδαχές σου, αἱ παρατηρήσεις σου καὶ ἡ μουρμούρες σου, πρέπει νὰ χωρίσουμε, διότι ἐννοῶ νὰ εἶμαι νοικοκύρις 'ς τὸ σπίτι μου, καὶ ὅσο εἶσαι σὺ ἐδῶ μέσα, ποτὲ δὲν θὰ εἶμαι.

— Πολὺ καλά, κύριέ μου, ἀπεκρίθη ἡ Τριανταφυλλιὰ οὐδόλως ταραχθεῖσα.

Ἀείποτε δὲ ἡ γηραιὰ μαγείρισσα εἶχε μέγα πλεονέκτημα κατὰ τὰς ἀψιμαχίας ταύτας, διότι ὁ μὲν Σίμων ἐξωργίζετο, ἐκείνη δὲ ἵστατο ἀκλόνητος ὡς βράχος.

— Ἐγὼ πάντα τὸ ἔλεγα πὼς ἔτσι θὰ τελειώσῃ, δὲν παραξενεύομαι ποὺ λέτε νὰ χωρίσωμε.

— Μάζωξε τὰ πράγματά σου καὶ δρόμο! ἀνεφώνησε μετὰ φωνῆς βροντώδους ὁ Σίμων.

— Ὁρισμός σας, κύριέ μου. Καὶ τί θὰ το κάνετε τὸ κορίτσι;

— Τὴν κόρη μου! θὰ την κρατήσω μαζί μου! Τί ἤθελες νὰ την κάνω;

— Δὲν εἰξέρω, ἀλλὰ μὰ τὸ καλὸ ποὺ της θέλω, γιὰ νὰ μὴν εἶνε μαζὶ μὲ τὸν μπαμπάκα της, νὰ την βάλετε οἰκοτρόφισσα 'ς ἕνα σχολειό, ὅπου καὶ ἂν εἶνε.

Ἡ δὲ Μαρκέλλα κάτωχρος ἐσιώπα, θεωμένη τὴν σκηνὴν ταύτην ἑκατοστὴν ἤδη φορὰν ἀπὸ ἑξαμηνίας. Ἀπὸ πολλοῦ προέβλεπε τὴν ῥῆξιν μεταξὺ τῆς Τριανταφυλλιᾶς καὶ τοῦ πατρός της· καὶ προσεπάθησε μὲν παντὶ σθένει νὰ τους συμβιβάσῃ, ἀλλὰ τί ἠδύνατο ἐνώπιον τοῦ ταραχώδους, ὀργίλου καὶ ἰδιορρύθμου χαρακτῆρος τοῦ Σίμωνος;

— Τὸ τί θὰ την κάνω τὴν κόρη μου εἶνε 'δική μου δουλειά, ἀνεφώνησεν ὁ Μονφόρτ. Ἔλα, δρόμο, εἴπαμε!

Καὶ ἡ μὲν Τριανταφυλλιὰ ἐξῆλθεν, δὲ Μαρκέλλα ἔμεινε μετὰ τοῦ πατρός της, ὅστις ἐβάδιζεν ἄνω καὶ κάτω ἐξωργισμένος.

— Κλαῖς; εἶπε σταθεὶς πρὸ τῆς θυγατρός του.

— Ὄχι, πατέρα, ἀπεκρίθη ἡ κορασίς.

Καὶ ἔλεγεν ἀλήθειαν, διότι ὅλη μὲν ἡ καρδία της ἔπαλλεν ἐπωδύνως πιεζομένη, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν ξηροί.

— Ἐλυπήθηκες! ὑπέλαβε μετὰ ψυχρότητος ἀποστρέφων τὴν κεφαλήν.

— Μάλιστα, πατέρα, δέν σας λέγω ὄχι, ἀπεκρίθη τὸ θαρραλέον παιδίον. Ἀλλὰ ἡ Τριανταφυλλιὰ σᾶς ἐνοχλεῖ κάθε στιγμὴν· ἀλλὰ δὲν πταίει αὐτή. Εἰς τῆς μακαρίτισσας τῆς κυρίας Ἑρμίνης αὐτὴ εἶχεν ἐπάνω της ὅλο τὸ σπίτι, καὶ δὲν 'μπορεῖ νὰ ξεσυνηθίσῃ νὰ « κάνῃ τοῦ κεφαλιοῦ της » ὅπως ἦτον συνηθισμένη. Μείνετε ἥσυχος, καὶ οἱ δύο μας θὰ τα συμφωνήσωμεν καλά, θὰ ἰδῆτε πῶς θὰ ἔχετε ὅλας σας τὰς περιποιήσεις.

Καὶ ἐταπείνωσε τὴν κεφαλήν, τὰ δὲ χείλη της ἔτρεμον. Ὁ δὲ Σίμων ἐπανέλαβε τὸν περίπατόν του ταυτοχρόνως ὢν ἐκπεπληγμένος, χαίρων καὶ δυσηρεστημένος· διότι οὐδέποτε ἤλπιζεν ὅτι ἐν τῇ κόρῃ του ἐνυπῆρχε τοσαύτην λογικὴ καὶ φιλοσοφία, ἀλλὰ δὲν εὐηρεστεῖτο ὅμως βλέπων ὅτι ἐκείνη εἶχε πλείονα σύνεσιν καὶ ὑπομονὴν ἢ αὐτός.

— Πάντα σοῦ ἔλεγεν ὅτι εἶμαι τέρας, ὑπέλαβε μετά τινα σιγήν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, πατέρα, ἐμπροστά μου πάντα ἔλεγε καλὰ διὰ σᾶς.

— Ἀλλ' ὅμως εἶχε κακὴν ἰδέαν γιὰ μένα, ἀνεφώνησεν ὁ Μονφὸρτ ἐκραγείς.

Ἡ Μαρκέλλα δὲν ἀπεκρίθη τίποτε, διότι ὄντως θὰ ἦτο πολὺ ὀλίγον πιθανὸν ὅτι ἡ Τριανταφυλλιὰ ἐνδομύχως ἀπένεμεν εἰς τὸν Σίμωνα εὐχὰς καὶ εὐλογίας· δὲν ἦτο λοιπὸν πολὺ ὅτι ἀείποτε ἐνώπιον τοῦ κορασίου ἔλεγε καλὰ περὶ αὐτοῦ;

— Πήγαινε νὰ την ἀποχαιρετίσης, εἶπε μετὰ πραότητος· καὶ 'πέ της ὅτι εἰμπορεῖ νὰ ἔρχεται νὰ σε βλέπῃ ὅποτε θέλῃ, 'πέ της καὶ ὅτι την εὐχαριστῶ γιὰ τὰ ὅσα σου ἔκαμε...

Ἡ Μαρκέλλα ἐξῆλθεν οὐδὲν ἀποκριθεῖσα ἀλλ' ἔκλαιεν ἤδη.

Ὁ ἀποχαιρετισμός των ὑπῆρξε τρυφερώτατος ἀλλὰ βραχύς, διότι ἡ Τριανταφυλλιὰ εἶχεν ἰδίαν τινὰ φιλοσοφίαν, ἣν προσεκάλει εἰς ἐπικουρίαν ἐν ταῖς δειναῖς περιστάσεσι.

— Μὴν ἀνησυχῇς γιὰ μένα, κόρη μου, εἶπε. Ἐγὼ πηγαίνω 'ς τοὺς Βρεῶ. Ἀφ' ὅτου ἐγύρισαν ἀπὸ τὴ Νίκαια ἄλλαξαν ἕξη φορὲς μαγείρισσα, λοιπὸν σάνμε ἰδοῦν θὰ καταευχαριστηθοῦν. Ὅσο γιὰ σένα, σὺ κόρη μου, ἔχεις νὰ περάσῃς πολὺ κακὲς μέρες, ἀλλὰ ὁ πατέρας σου δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ βαρεθῇ νὰ φροντίζῃ γιὰ σένα. Ὁ πατέρας σου καθὼς ξέρεις, εἶνε ἀξιόλογος ἄνθρωπος καὶ σ' ἀγαπᾶ, ἀλλὰ εἶνε γεννημένος παιδάκι μου, ὄχι γιὰ νὰ ἔχῃ κόρη.

Καὶ σφίγξασα τὴν Μαρκέλλαν ἐπὶ τῆς καρδίας της, ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ ἑστιατορίου, ἔρριψε πρὸς τὸν Σίμωνα, ἱστάμενον μόνον καὶ δυσχεραίνοντα, ἐν: — Ἔχετε γειά, κύριε! τοσοῦτον ἁπλοῦν ὡς ἐὰν ἀπήρχετο εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ κατέβη τὴν κλίμακα.

Ὅτε δὲ ἦτο ἤδη καθ' ὁδόν, ἠσθάνθη τι θερμὸν πῖπτον ἐπὶ τῶν δακτύλων της. Ἔκπληκτος βλέπει εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ παρατηρεῖ ὅτι δάκρυα κατέρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της.

— Κύτταξε! εἶπεν ἀγανακτήσασα.

Ἐπέσυρε τὸ ἀντίστροφον τῆς χειρός της ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, οἵτινες εἶχον λησμονήσῃ τὰ καθήκοντα των, καὶ ἐπορεύθη ἠρέμα πρὸς τὴν γνωστὴν ἡμῖν ὁδόν.

Ὁ κύριος Βρεῶ ἦτο μόνος, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, διηγηθεὶς πλεῖστα ὅσα δυσάρεστα περὶ τῆς ὑπηρετρίας των. Ἡ Τριανταφυλλιὰ ἠκροᾶτο εὐσεβάστως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας ἐπορεύθη εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ εὗρε τὴν κατηγορουμένην ἀναγινώσκουσαν μυθιστορίαν τινά, ἣν παρευθὺς ἔχωσε κατεσπευσμένως ὑπὸ σωρὸν ἀπομακτρῶν κατεσχισμένων, ἅμα ἰδοῦσα τὴν Τριανταφυλλιὰν εἰσερχομένην.

— Εὔγε σου, κοπέλλα μου, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά, βγάλε μου τὴν ποδιά σου καὶ ἄμε 'ς τὸ καλό, ἄ, ἐδῶ εἶσ' ἀκόμη; Νὰ γυρίσῃς 'ς τὴς ἕξη νὰ σε πληρώσῃ ὁ κύριος Ῥοβέρτος.

Ἡ θεράπαινα ἔκπληκτος παρετήρει τὴν γηραιὰν μετὰ βλακώδους βλέμματος.

— «Ἔτσι νἄχω καλὸ» ἄμε κόρη μου, ἄμε. Πάρε καὶ τὴ φυλλάδα σου.

Καὶ ἔδωκε τὸ ἐνοχοποιούμενον βιβλίον πρὸς τὴν δύσμοιρον νεάνιδα, ἥτις ἀνέτεινε τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδὲν νοοῦσα καὶ ἐξηφανίσθη ὡς σκιά.

— Ἄχ! ἀνέπνευσεν ἡ Τριανταφυλλιά, μειδιῶσα καθ' ἑαυτήν, τί καλά! εἶπε. Καὶ τώρα ἂς καθαρίσωμε 'λιγάκι· γιατ' ἐδῶ μέσα, μάτια μου, εἶνε νὰ βαστᾷ κανεὶς τὴ μύτη του.

Καὶ παρευθὺς ἤρχισε νὰ τρίβῃ, νὰ πλύνῃ, νὰ στιλβώνῃ μετὰ τοσαύτης προθυμίας, ὥστε ὁ Ῥοβέρτος ἐπανελθὼν ὑπεδέχθη ὑπὸ τῆς χαρμοσύνου μουσικῆς τῶν ἀντηχουσῶν χυτρῶν.

— Θεέ μου! εἶπεν ἀνοίγων ὀλίγον τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου, τί καθαρισμός! Πολὺν καιρὸν εἴχαμεν νά...

Ἀλλ' αἴφνης παρετήρησε τὴν κεφαλὴν τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἀναδυομένην ἐκ τοῦ πυθμένος μικροῦ τινος λέβητος.

— Σεῖς εἶσθε; εἶπεν ἔκπληκτος, καὶ πῶς ἦταν τοῦτο;

— Ἐγὼ εἶμαι, κύριε Ῥοβέρτε, καὶ θὰ 'πεθάνω ἐδῶ ἂν εἶνε μὲ τὴν εὐχαρίστησί σας. Μοναχὰ νὰ λάβετε τὴν καλοσύνη νὰ στείλετε κανένα ἄνθρωπο νὰ μοῦ φέρῃ τὴν κασέλα μου...

— Ἀμ' ἡ Μαρκέλλα; ἠρώτησεν ὁ νέος.

Ἡ ἐπίπλαστος φαιδρότης τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἐξέλιπε παρευθύς.

— Ἡ Μαρκέλλα ἔμειν' ἐκεῖ πέρα· ὁ πατέρας της δὲν εἶνε ἄνθρωπος κακός, ἀλλὰ εἶνε μιὰ ἀρκούδα... Ὑπομονή, κύριε Ῥοβέρτε, καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ τὴν 'πάρωμε!

Καὶ ἔκλεισε τὸν ὀφθαλμὸν μετὰ θαυμασίας πεποιθήσεως, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν ὑγροί.

— Τὸ καϊμένο τὸ κορίτσι! εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος ἀναβαίνων τὴν κλίμακα, νὰ ἔχῃ τόσα βάσανα...

— Καὶ ἔπειτα, κύριε Ῥοβέρτε, ἠκούσθη ὄπισθεν αὐτοῦ ἡ φωνὴ τῆς Τριανταφυλλιᾶς μεστὴ λυγμῶν, ὅσα καὶ ἂν εἶνε τὰ βάσανά της, ἔχει ὅμως τὴν κυρὰ Ζαλίνη, καθὼς ξέρετε.

Καὶ ἡ θύρα τοῦ μαγειρείου ἐκλείσθη μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε πᾶσαι αἱ χύτραι ἐχόρευσαν ἐπὶ τοῦ τοίχου.

— Τὴν καϊμένην τὴν γραῖαν, διενοήθη ὁ Ῥοβέρτος, καὶ αὐτὴ ἔχει τὴς πίκρες της,.. αὐτὸς ὁ κόσμος εἶνε πλήρης βασάνων...

Ἀλλ' εὗρε τὸν πατέρα του τοσοῦτον φαιδρὸν ἕνεκα τῆς παρουσίας τῆς Τριανταφυλλιᾶς καὶ τῆς φυγῆς τῆς ἐντρόμου θεραπαινίδος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐφαιδρύνθη ἵνα μὴ τὸν τρομάζῃ.

ΔΖ'

Ἡ Μαρκέλλα ὑπέμενεν ὅσον ἠδύνατο, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ. Συχνάκις μόνη μετὰ τὴν διευθέτησιν τῶν οἰκιακῶν πραγμάτων, ἐλάμβανεν ἔνδυμά τι χρῆζον ἐπιδιορθώσεως, ἐκάθητο παρὰ τὸ παράθυρον καὶ μετεχειρίζετο τὴν βελόνην της κανονικῶς ὡς πολύπειρος ῥάπτρια. Τότε δὲ τὸ πνεῦμά της ἀφίπτατο πρὸς τὸν καλὸν ἐκεῖνον κύριον Βρεῶ, τὸν ἀείποτε καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρονίου του, τὸν τοσοῦτον κατηφῆ ἅμα καὶ γλυκύν, πρὸς τὴν Τριανταφυλλιὰν ἐντεθρονισμένην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μαγειρείου της ἀπαστράπτοντος ἐκ τῆς καθαριότητος, πρὸς τὸν Ἰούλιον ὅστις διήνυε τὸ τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν του ἐν τῷ Λυκείῳ, πρὸς τὸν μέλανα κύνα ὅστις θὰ ἦτο ἤδη γέρων καὶ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν ἤνοιγε πλέον ὀπὰς ἐπὶ τῆς χλόης, καὶ πρὸς τὸν Ῥοβέρτον τὸν τοσοῦτον ἀγαθόν, τὸν τοσοῦτον ὑπόμονον, τὸν τοσοῦτον ἐμβριθῆ, τὸν Ῥοβέρτον, ὅστις αὐτὸς μόνος ἔφερε τὸ βάρος τῆς εὐθύνης τῆς οἰκογενείας, οὐδενὸς βοηθοῦντος ἢ φαινομένου ὅτι παρατηρεῖ πόσον βαρὺ ἦτο τὸ φορτίον τοῦτο.

— Ἐγὼ θὰ τὸν ἐβοηθοῦσα, διενοεῖτο ἡ Μαρκέλλα, θὰ ἤμουν περίφημος νοσοκόμος, καὶ θὰ του ἐδιάβαζα διάφορα βιβλία τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, τοῦ κυρίου Βρεῶ...

Καὶ τότε ἡ φαντασία την παρέσυρε πρὸς τὴν ἐρημικὴν οἰκίαν μετὰ τοσαύτης ἐπωδύνου ἐπιμονῆς, ὥστε παραιτοῦσα τὸ ἐργόχειρόν της ἐπεδίδετο εἰς πρόβλημα ἀριθμητικόν. Ὁ πατήρ της παρέδιδεν εἰς αὐτὴν διάφορα μαθήματα τὴν ἑσπέραν· ἦτο δὲ ἄριστος καθηγητὴς σαφέστατα ἑρμηνεύων τὰ διάφορα ζητήματα, ἀλλ' ἐστερεῖτο ὅμως ὑπομονῆς, καὶ αἱ σύντομοι αὐτοῦ ἀποδείξεις ἀπῄτουν παρὰ τῆς μαθητρίας τριπλῆν ἔντασιν προσοχῆς.

Ἡ ἀριθμητικὴ καὶ μάλιστα ἡ γεωγραφία εἶνε δραστήριον φάρμακον τῶν δεινῶν τῶν προερχομένων ἐκ φαντασίας ἄγαν ζωηρᾶς καὶ εὐαισθησίας ὑπερβαλλούσης· τούτου δὲ πεῖραν ἔλαβε πολλάκις ἡ Μαρκέλλα.

Ἀπεδέξατο δὲ ἀσμένως τὸν βίον τοῦτον, ἄνευ τινὸς παραπόνου, ἄνευ τινὸς πικρίας. Ἔλεγε δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ της ὅτι εὑροῦσα πατέρα, ἔχουσα ὅν τι ὅπερ νὰ ἀγαπᾷ, νὰ περιποιῆται, εἰς ὃ νὰ ἀφιεροῖ ἑαυτήν, προστάτην, οὔτε ὑπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου ἐξαρτώμενον, οὔτε ὑπὸ τῆς στιγμιαίας ἰδιοτροπίας αὐτοῦ, εὑροῦσα προστάτην αἰώνιον, εὑροῦσα τέλος πατέρα, ἦτο εὐδαιμονεστάτη καὶ ἡ εὐδαιμονία της αὕτη ἦτο ἀνεκτίμητος, διότι την εἶχεν ἀγοράσῃ ἀντὶ τῆς πάλαι μακαρίας ἀμεριμνησίας της· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμέμψιμοίρει.

Ὁ πατὴρ οὗτος ἤρχετο εἰς τὴν οἰκίαν ἀτάκτως παρασυρόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς μακροὺς περιπάτους, εἰς ἐκδρομὰς ἀκαίρους ὑπὸ τῶν ἕξεων βίου μονήρους καὶ ἀνευθύνου. Καὶ μετὰ τὸ φαγητὸν ἐξήρχετο στενοχωρούμενος ἐν τῇ πνιγηρᾷ κατοικίᾳ του. Ἐβάδιζεν ὥρας ὁλοκλήρους ἀσκόπως κρατῶν τὸν πῖλόν του, ἔχων ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, σκεπτόμενος περὶ τῶν ὑποθέσεών του, περὶ τῶν καθηκόντων του, περὶ τῆς κόρης του, ἧς ἡ μέριμνα κατέτρυχεν αὐτὸν πολὺ μᾶλλον ἢ ὅσον ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ.

Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἡ Μαρκέλλα ἀγωνιῶσα, μόνη ἐν τῇ κατοικίᾳ ἥτις ἄλλοτέ τη ἐφαίνετο τοσοῦτον εὐρύχωρος, ἤκουε καὶ τοὺς ἐλαχίστους κρότους. Ἀκροωμένη μετ' ἐκστάσεως ἀλγεινῆς, ἀντελαμβάνετο καὶ τῶν ἐλαφροτάτων τριγμῶν· ἡ βήξ τινος τῶν κατοικούντων ἐν τῷ ὑποκάτω ὀρόφῳ, τὰ βήματα τῶν ἀναβαινόντων τὴν κλίμακα... τὰ πάντα ἐλάμβανον γιγαντιαίας διαστάσεις, καὶ τὰ πάντα ἐν τῷ παιδικῷ ἐκείνῳ πνεύματι, τῷ τεταραγμένῳ ὑπὸ τοσούτων πικρῶν, κατεστάλαζον εἰς τὴν μυστικὴν ταύτην εὐχήν:

— Ἄχ! καὶ νὰ μή μου πάθῃ τίποτα!

Ἡ Μαρκέλλα ἐγίνωσκε πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ πάθῃ τις, πῶς ὁ κατὰ τὰ φαινόμενα ὑγιέστατος πλήττεται ὑπὸ τοῦ θανάτου ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ βίου του, πῶς αἴφνης εὑρίσκεταί τις ἔρημος καὶ μόνος καὶ ἀπολωλὼς ἐν μεγαλοπόλει ὁποῖοι ἦσαν οἱ Παρίσιοι. Ὀρέγουσα λοιπὸν πρὸς τὸν Θεὸν τὰς χεῖρας, — Ὦ, Θεέ μου, ἔλεγε, μή μου πάθῃ τίποτε, σὲ παρακαλῶ! — Καὶ πάλιν ἠκροᾶτο ἕως οὗ κατελαμβάνετο ὑπὸ ζάλης, ἕως οὗ τὰ ἐλαφρὰ πηδήματα ποντικοῦ τινος ἐν τῇ ἀποθήκῃ μεγεθυνόμενα ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς, ἐφαίνοντο εἰς αὐτὴν κρότος μέγιστος, φοβερός, προηγούμενος ἀνηκέστου καταστροφῆς...

Ἵστατο τότε κρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν της, ἐλπίζουσα ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἠκούετο ὁ θόρυβος γνωστῶν βημάτων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς αὐλῆς... Ἡ κάτω θύρα ἐκλείετο βαρέως, ἡ Μαρκέλλα ἤκουεν ἄνθρωπον βαδίζοντα, ἀλλὰ δὲν ἦτο ὁ ἀναμενόμενος πατήρ. Ἄπελπις ἔφερε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν καιόντων ὀφθαλμῶν της, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοῦ μετώπου της τὰς ἀτάκτους σκολλύδας τῆς κόμης της, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέπαυε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ ἐπεδίδετο νοερῶς εἰς τὴν λύσιν προβλήματός τινος ἢ ἀπήγγελλεν ἐκ διαδοχῆς καὶ ἀπταίστως πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἀλλὰ μάτην, διότι ἡ ἀγωνία κατελάμβανε πάλιν αὐτὴν καὶ ἐπανελάμβανε τὴν ἐπώδυνον προσδοκίαν, ἕως οὗ τὸ περιλημμένον βῆμα ἔπληττε τέλος τὸ λιθόστρωτον τῆς αὐλῆς διὰ τοῦ ξηροῦ καὶ νευρώδους ῥυθμοῦ του. Ἀνέβαινε τὴν κλίμακα, — τὸ κλειδίον ἔτριζεν ἐν τῷ κλείθρῳ... Ἡ Μαρκέλλα ἐφοβεῖτο! Ἂν δὲν ἦτο αὐτός; ἂν ἦτο κλέπτης; Τοῦτο διανοουμένη κατελαμβάνετο ὑπὸ λιποψυχίας καὶ ἠσθάνετο ἑαυτὴν λιποθυμοῦσαν... ἀλλ' ἡ ἐλαφρὰ καὶ ξηρὰ βὴξ τοῦ Σίμωνος παραχρῆμα τὴν ἀνεθάρρυνε. Εἰσήρχετο ὁ πατὴρ εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἀνέπτυσσε τὴν ἐφημερίδα ἥτις τῷ ἐχρησίμευε καθ' ἑσπέραν ἵν' ἀποκοιμᾶται... Εὐδαίμων ἡ Μαρκέλλα καὶ εὐγνωμονοῦσα ἀνέπεμπε πρὸς τὸν Ὕψιστον τὸ χαρμόσυνον αὐτῆς Ὡσαννὰ καὶ ἀπεκοιμᾶτο καταλείπουσα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου ἴχνη τῶν δακρύων τῆς ἀγωνίας της.

Τὴν ἐπιοῦσαν τῶν τρομερῶν τούτων νυκτῶν ἐφαίνετο ἡ Μαρκέλλα ὠχροτέρα, οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν διεσταλμένοι ἕνεκα τῶν ὀδυνηρῶν ὀνείρων, ἅτινα ἦσαν ἀποτελέσματα τῆς ἐπωδύνου ἀγρυπνίας της. Πολλάκις δὲ αἱ ἧττον ζωηραὶ κινήσεις τῆς κόρης καὶ ἡ ἧττον ἀργυρόηχος φωνή της, ἐφείλκυον τὴν προσοχὴν τοῦ πατρός.

— Τί ἔχεις πάλι σήμερα;

— Δὲν ἐκοιμήθηκα καλά.

Ὁ πατὴρ την παρετήρει ἐπ' ὀλίγον, ἔπειτα δὲ ἐπειδὴ ὅπως δήποτε δὲν ἐφαίνετο ἀσθενής,

αὐτὸς μὲν ἐπανέστρεφε πρὸς τοὺς διαλογισμούς του. ἐκείνη δὲ ἐπανελάμβανε τὴν ἄλυσιν τῶν καθημερινῶν αὐτῆς ἀσχολιῶν.

Μετὰ πολὺν δὲ τέλος χρόνον ὁ Σίμων παρετήρησε σύμπτωσίν τινα μεταξὺ τῶν νυκτερινῶν ἐκδρομῶν του καὶ τῶν ἀϋπνιῶν τῆς κόρης του.

— Ὅταν ἀργῶ νὰ ἔλθω κοιμᾶσαι ἄσχημα; τὴν ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ἀποτόμως. Ὅταν μπαίνω, σὲ ξυπνῶ, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

— Ὄχι, πατέρα μου, παρὰ μόνον «δέν μου κολλᾷ ὕπνος» πρὶν ἔλθῃς, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα μετ' ἀθῳότητος Ἀλλ' ὅμως ἰδοῦσα τὸ νέφος ὅπερ διῆλθε πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ πατρός της, σπεύσασα προσέθηκεν: Ὤ! καλέ, δὲν εἶνε τίποτα! Μὴν ἀνησυχεῖτε.

Ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ Μονφόρτ ἔμεινεν οἴκοι τὴν ἑσπέραν· ἀλλὰ τὸ κατέχον αὐτὸν πάθος τῆς ὑπνοβασίας ἦτο ἰσχυρότερον τῆς θελήσεώς του. Μετὰ μυρίας μάχας μεμφόμενος ἑαυτὸν ὡς κακὸν πατέρα, ἐξῆλθε κρύφα ἑσπέραν τινὰ ὑπολαβὼν τὴν Μαρκέλλαν ὡς ὑπνώττουσαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐκείνης ἐπανέλαβε τὰς νυκτερινὰς ἐκδρομάς του. Ἡ Μαρκέλλα ὑπεκρίθη τὴν ἐπιοῦσαν ἐπίπλαστον φαιδρότητα, καὶ ὁ Σίμων ἐξαπατηθεὶς οὐδεμίαν ἀπέδειξε τύψιν συνειδότος.

Καὶ ὅμως οὐχ ἧττον ὁσημέραι ἐγίνετο ἰσχυροτέρα ἡ κορασὶς ἐκείνη ἡ ὑψηλὴ καὶ λεπτὴ καὶ χαριεστάτη ὡς αἱ εἰκονιζόμεναι ὑπὸ τῶν ζωγράφων νύμφαι. Καθίστατο δὲ διαφανὴς ὡς λυχνία ἐξ ἀλαβάστρου, καὶ τὰ ὁσημέραι μεγεθυνόμενα ὄμματά της ἐλάμβανον μᾶλλον ἔκφρασιν ἰδεώδη, ἥτις θὰ ἐνεποίει τρόμον εἰς μητέρα. Ἡ Τριανταφυλλιὰ ἤρχετο καὶ την ἔβλεπεν ἅπαξ τοῦ μηνός, τὴν συνώδευεν εἰς τὸν περίπατον τῇ ἀδείᾳ, ἐνοεῖται, τοῦ Μονφόρτ καὶ ἐπέστρεφον μετὰ μίαν ὥραν. Μετὰ τὰς ἐπισκέψεις ταύτας τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἡ Μαρκέλλα, ἀναζωογονουμένη ἐπ' ὀλίγην ὥραν, ἐγίνετο πάλιν ὠχροτέρα καὶ μᾶλλον βραδυκίνητος· διότι αἱ βραχεῖαι αὗται παρουσίαι τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἀναμιμνήσκουσαι αὐτὴν τὸ παρελθόν, ἦσαν εἰς αὐτὴν τὸ ἀσφαλέστατον καὶ δραστικώτατον τῶν δηλητηρίων.

Ἡμέραν τινὰ ἡ Τριανταφυλλιὰ ἔρριψε λόγον τινὰ πρὸς τὸν Μονφόρτ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Μαρκέλλας.

— Δὲν εἰξέρω ἐγὼ τί ἰδέα ἔχετε, ἐγὼ ὅμως νὰ σας 'πῶ τὴ μαύρην ἀλήθεια βλέπω πὼς τὸ κορίτσι «θὰ το φάῃ ἡ λύπη». Τάχα πὼς εἶνε κανεὶς πατέρας, θαρρεῖτε πὼς ἐτελείωσε καὶ δὲ μένει ἄλλο τίποτα;... Εἶστε νοικοκύρις, μὰ ἐγώ, τί νὰ σας 'πῶ, θὰ εἶν' ἀπὸ Θεοῦ ἂν 'μπορέσῃ τὸ καϊμένο νὰ ζήσῃ νὰ γίνῃ δεκάξη χρονῶ. Ἐγὼ ἂν μ' ἀρωτήσετε δὲν το πιστεύω νὰ βαστάξῃ ἀκόμα ἕνα χρόνο.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθεν οὐδόλως φροντίζουσα νὰ ἀκούσῃ τὰς σκέψεις τοῦ Μονφόρτ.

— *Κούφτα.λο!* εἶπεν ὁ Σίμων ἐν ᾧ ἔκλειεν ἡ Τριανταφυλλιὰ τὴν θύραν. *Γρουσούζα* πού «νὰ φᾷς τὴ γλῶσσά σου». Ἄρρωστη ἡ Μαρκέλλα! ἀκοῦς ἐκεῖ λόγια!

Καὶ ἀνεκάγχασεν, ἀλλ' ὁ ἄνευ ἠχοῦς γέλως του ἐφάνη εἰς αὐτὸν δύσηχος. Ἐγερθεὶς δὲ ἐκ τοῦ θρονίου του ἀνοίγει τὴν θύραν τὴν διαχωρίζουσαν τὸ δωμάτιόν του ἀπὸ τοῦ δωματίου τῆς κόρης του.

— Μαρκέλλα, τῇ εἶπεν ἄνευ προοιμίων, ἀλήθεια, εἶσαι ἄρρωστη;

— Ἐγώ; εἶπεν ἡ κορασὶς στρέφουσα πρὸς αὐτὸν τὸ λευκὸν πρόσωπόν της, ὅπερ ἕνεκα τοῦ περιπάτου εἶχε στίγματα ῥοδόχροα ἀκανόνιστα. Ἔχω 'λίγη *τεμπελιά*, μὰ δὲν εἶμαι ἄρρωστη.

— Τεμπελιά; ἐπανέλαβεν ὁ πατὴρ βλέπων αὐτὴν ἐργαζομένην ὡς πάντοτε.

— Ναί, ὅταν συγυρίσω ἢ ἐργασθῶ, ἔτσι μου ἔρχεται ἔξαφνα ὕπνος. Ὡς φαίνεται ἐπειδὴ δὲν γυμνάζομαι πολύ. Καὶ ἔπειτα κάποτε πονῶ ἐδῶ προσέθηκε θέτουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της, ἀλλὰ λέω πὼς θὰ εἶνε γιατὶ μεγαλώνω.

Καὶ ἐμειδίασεν ἀγγελικὸν μειδίαμα, ὁ δὲ Σίμων ἐνόμισεν αἴφνης ὅτι ἔβλεπεν ἐνώπιόν του τὴν γυναῖκά του.

— Πονεῖς αὐτοῦ δά, εἶπε δακρύων τὴν καρδίαν.

— Ναί, πότε πότε μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν κτυπᾷ καὶ τότε πονῶ πολύ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μεγάλο πρᾶγμα, τὸ ὑποφέρω πολὺ καλά. Τοῦτο, ὡς φαίνεται, μὲ κάνει *τεμπέλα*.

Ὁ Σίμων ὑπετονθόρυσε τὸ τετριμμένον: Δὲν ἔχεις τίποτα, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ποσάκις, — πολλὰ παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη· ἡ σύζυγός του εἶχεν εἴπῃ πρὸς αὐτόν: Πονῶ ἐδῶ, ἐπιθέτουσα τὴν διαφανῆ χεῖρά της ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς καρδίας της! Ὕψωνε δὲ τότε τοὺς ὤμους καὶ τῇ ἀπεκρίνετο ὅτι ὅλαι αἱ γυναῖκες κάμνουν τὴν *ντελικάτη*. Ὁσάκις δέ τῳ παρεπονεῖτο ὅτι εἶνε καταπεπονημένη, τῇ ἀπεκρίνετο ὅτι εἶνε *τεμπέλα*.... Τὴν δὲ ἡμέραν ... τὴν ὑστάτην ἡμέραν ὅτε ἐζήτει παρ' αὐτοῦ ὡς χάριν μιᾶς νυκτὸς ἀνάπαυσιν, τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ τάφου, τί τῇ ἀπεκρίθη; Ἐφρικίασεν ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ἀναλογιζόμενος τὸν τότε τρόπον του, ὃν νῦν δικαίως ἀπεκάλει κτηνώδη ὠμότητα.

— Νὰ λοιπὸν πού ἡ Μαρκέλλα τῆς ἔμοιασε! διενοήθη ὁ Σίμων, νὰ λοιπὸν πού κοντεύουμε νἄχωμε καὶ μὲ τὴν κόρη «τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς»! Κτῆνος ἐγωϊστά! ὁ περὶ οὐδενὸς ἄλλου σκεπτόμενος ἢ περὶ σεαυτοῦ καὶ μόνου, δὲν ἐπλάσθης ἵνα ἔχῃς οἰκογένειαν!

Καὶ κρύψας τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν του ἔμεινεν ἱκανὴν ὥραν διαλογιζόμενος. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν κατετρύχετο ὑπὸ τῆς πικροτάτης τῶν μυχίων αὐτοῦ θλίψεων, ἠσθάνθη ἁβρὰν χεῖρα τιθεμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου του

— Πατέρα, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα, ἐλπίζω πὼς δὲν εἴσαστε λυπημένος.

Ἀπέσυρεν ὁ Σίμων τὰς χεῖράς του καὶ ἐβύθισε τοὺς σκυθρωποὺς ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους διαυγεῖς ὀφθαλμοὺς μετ' ἐκφράσεως φιλοστόργου ἀνησυχίας.

— Νὰ μὴ λυπᾶσθε, πατέρα, ὑπέλαβεν ἡ μελῳδικὴ φωνή, καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας μου. Ἠεύρω ἐγώ, ἡ Τριανταφυλλιὰ θὰ σας εἶπε καμμιὰν ἀνοησία, ἀλλὰ σεῖς, πατέρα, μὴν ἔχετε καμμιὰν ἔννοια, μή την ἀκοῦτε, αὐτὴ ἐξεκούτιανε καὶ δὲν πρέπει νὰ την ξεσυνερίζεσθε. Ἐγὼ εἶμαι μαζί σας μιὰ χαρά, πατέρα μου, μή σας μέλῃ.

— Σοῦ το εἶπε λοιπόν, εἶπεν ὁ Σίμων μετ' ἀγωνίας, ὅτι δὲ θὰ εἶχες καλὴ ζωὴ μαζί μου;

— Ὄχι, πατέρα, ποτὲ δέν μου εἶπε τέτοιο λόγο, ἀπεκρίθη ἡ κορασὶς μετ' εἰλικρινείας ἀναμφισβητήτου, ἂς ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλία· ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἡ Τριανταφυλλιά το πιστεύει. Ἔχει πολὺ ἄδικο, ἐγὼ εἶμαι μαζί σας μιὰ χαρά, πατέρα μου. Τί χαρὰ πού σας εὑρῆκα ἔπειτ' ἀπὸ τόσα χρόνια.

Καὶ ἡ ἀργυρόηχος φωνὴ ὑγράνθη διὰ δακρύων, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ γενόμενοι πρὸς στιγμὴν λαμπρότεροι, ἐξηκολούθουν μειδιῶντες.

— Δεκαοκτὼ τώρα μῆνες εἴμαστε μαζί, πατέρα, ὑπέλαβεν ἡ Μαρκέλλα. Ἔπειτ' ἀπὸ 'λίγο θὰ γίνω δεκαπέντε ἐτῶν, καὶ ποτὲ μου δὲν ἐχάρηκα ὅσο σήμερα, ὅπου σας ηὗρα. Καὶ ἔπειτα σεῖς μὲ καλόχετε τόσον ὡραῖα ἂν καὶ ἐγὼ σᾶς...

Ἡ φωνή της κατέστη ὀλίγον τι ἐξηντλημένη καὶ ἀδύνατος, τὸ μειδίαμα ἐξηφανίσθη καὶ ὅλον τὸ εὔθραυστον καὶ θελκτικὸν τῆς νεάνιδος κατεπιέζετο ὑπὸ ἀκαταβλήτου μελαγχολίας. Ὁ Σίμων ἐγερθεὶς ἔλαβεν αὐτὴν διὰ μιᾶς ἐν ταῖς ἀγκάλαις του καὶ ἀτενίζων πρὸς αὐτὴν ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, εἶπε:

— Πέ μου πώς με ἀγαπᾷς, 'πέ μου πὼς εἶσ' εὐτυχισμένη, ἂς εἶνε καὶ ψέμα δὲν εἶνε ἁμαρτία!

— Ἄχ! πατέρα μου! σᾶς ἀγαπῶ! ἀνεφώνησεν ἡ Μαρκέλλα καταπόρφυρον ἔχουσα τὸ πρόσωπον.

— Ναί, εἶνε ἀλήθεια, μ' ἀγαπᾷς, ἀλλὰ ἂν εἶσαι καὶ εὐχαριστημένη, τὸ πρᾶγμα διαφέρει! Ἕνας ἐκεῖ γεροπαράξενος, μουρμουριάρης σὰν κ' ἐμένα δὲν εἶνε γιὰ νὰ κάθεται μαζί σου, δέ σου πρέπει μιὰ τέτοια συντροφιά. Ἐγὼ ὅλα τα ἤθελα 'δικά μου... τὸ ἔκαμνα ὅμως γιὰ καλό, τώρα το βλέπω κ' ἐγὼ πως δὲν εἶχα δίκαιο. Ἔχε τὸ λοιπὸν 'λίγην ὑπομονήν, ἀγάπη μου, καὶ θὰ 'περάσῃς, ὅπως σου ἀξίζει.

— Μήπως καὶ σκοπεύετε νὰ μ' ἀφήσετε καὶ νὰ φύγετε; ἠρώτησεν ἡ Μαρκέλλα καταληφθεῖσα ὑπὸ φρίκης.

— Ὄχι... μεῖνε ἥσυχη, «τὸν κόσμο θὰ κάνω ἄνω κάτω» γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω. Ἀγάπα με μόνον ὅπως μ' ἀγαποῦσες ὡς τώρα, καὶ σου ὑπόσχομαι νὰ φανῶ ἄξιος τῆς ἀγάπης σου.

Ἡ Μαρκέλλα ἔκλαυσεν ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους τοῦ πατρός της. Διανοουμένη δὲ ὅτι πιθανὸν νὰ ἔδωκεν ἀφορμὴν ὑπονοίας εἴτε εἰς τὴν Τριανταφυλλιὰν εἴτε εἰς τὸν πατέρα της ὅτι ἐδυσφόρει καὶ ἐλυπεῖτο ἐνδομύχως, ἐταράσσετο αἰσθανομένη τύψιν συνειδότος. Ἀλλ' ὁ Σίμων κατώρθωσε νὰ την καθησυχάσῃ διὰ λόγων παραμυθητικῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν ἡ Μαρκέλλα ἦτο ἤρεμος καὶ φαιδροτέρα ὅσον ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν ἦτο τοιαύτη.

ΔΗ'

— Ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ Μονφὸρτ διστάζων πως, ἐν ᾧ γηραιὸς ἰατρός τον παρετήρει χωρὶς νὰ τον ἐνθαρρύνῃ, ἡ γυναῖκά μου ἐπέθανε ἀπὸ τὴν καρδιά της, καὶ ἤθελα νὰ μάθω ἂν αὐτὲς ἡ ἀρρώστιες εἶνε κληρονομικές.

— Καμμιὰ φορά, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός.

Ὁ Σίμων ἀπέμεινε σύννους, διότι ἐκεῖνο ὅπερ ἔμελλεν ἤδη νὰ εἴπῃ ἐστοίχιζεν εἰς αὐτὸν πολὺ μᾶλλον ἢ ἡ ὑψίστη τῶν θυσιῶν. Τέλος ἐλάλησε.

— Ἡ Μαρκέλλα αἰσθάνεται παλμό, καὶ στενοχώρια, λέγει πὼς κάποτε ἡ καρδιά της σταματᾷ καὶ την πονεῖ.

— Δὲν εἶνε παράξενον, εἶπεν ὁ ἰατρὸς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην συγκίνησιν ἀποδεικνύων.

Ἀλλ' ὁ Μονφόρτ τον παρετήρησεν ἐξωργισμένος.

— Καὶ δέ σας μέλει; εἶπε, δὲν εἶνε λοιπὸν σπουδαῖον;

— Εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ σπουδαῖον, καὶ ὄχι ὅτι δέν με μέλει, ἀλλὰ τὸ φάρμακον «δέν εἶνε 'ς τὸ χέρι μου».

— Τί χρειάζεται λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ πατὴρ νεύων κάτω τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τις ἔνοχος.

— Ἀέρα, περίπατον, περιποίησιν, ζωὴν καλὴν καὶ ἡσυχην... ὄχι δακρυα, ποτέ, διότι αὐτὰ εἶνε τὰ ἀσφαλέστατα δηλητήρια...

Ὁ Μονφὸρτ παρετήρησε τὸ ἔδαφος καὶ οὐδὲν εἶπε. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν παρετήρησε τὸν ἰατρὸν ὅστις ἐν τῷ τεταραγμένῳ βλέμματι τοῦ πατρὸς εἶδε δάκρυα.

— Ἐγὼ τὴν ἔκαμα δυστυχῆ, ὑπέλαβεν ὁ πατὴρ ἄπελπις, τῆς ἐστέρησα τὴν Τριανταφυλλιά, —μά σου εἶνε μιὰ γυναῖκα ἀνυπόφορη—ἀλλὰ ἡ κόρη μου τὴν ἠγάπα: τῆς ἐστέρησα τὸν ἀέρα, τὸν περίπατον, τὰς διασκεδάσεις... 'πέτε μου, ἐξοχώτατε, τί νὰ κάμω... δὲν εἶμαι ἄνθρωπος νὰ ἔχω κόρη. Εἶνε ἀκόμη καιρὸς νὰ σώσω τὸ παιδί μου ἀπὸ τὸ Χάρο;

Ἐλάλει δὲ ταχέως καὶ δὲν ἤθελε νὰ σπογγίσῃ τὰ δάκρυά του, φοβούμενος μήπως τον ἴδῃ ὁ ἰατρός· ἀλλ' ὁ γηραιὸς ἐγίνωσκε νὰ βλέπῃ χωρὶς νὰ κυττάζῃ. Ἀπεκρίθη λοιπὸν ἐνθαρρύνων αὐτὸν καὶ σχεδὸν μετὰ φαιδρότητος:

— Ἀπὸ τὸ Χάρο; Μὰ δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμα ὡς αὐτοῦ, δόξα τῷ Θεῷ! Ἡ Μαρκέλλα θὰ ζήσῃ ἑκατὸν ἔτη, ἐλπίζω! Βέβαια ἐκληρονόμησε διάθεσιν εἰς τὰ καρδιακὰ νοσήματα, ἀλλὰ εἰς τὴν ἡλικίαν της θεραπεύεται εὐκόλως, καὶ δὲν πιστεύω νὰ εἶνε προσβεβλημένη σπουδαίως. Νὰ μοῦ την φέρετε νὰ την ἰδῶ.

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ Σίμων ἄπελπις. Ὅμως ἐγὼ εἰξεύρω τί εἶνε ἡ ἰατρειά της, νὰ μὴ ζῇ κοντά μου, δὲν εἶμ' ἐγὼ ἄξιος νὰ ἔχω κόρη...

— Τί λόγια εἶν' αὐτά! ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρός. Ἀρκεῖ μόνον νὰ πάρετε πάλιν τὴν Τριανταφυλλιάν.

— Ποτέ, ἔγρυξεν ὁ εὐερέθιστος Μονφόρτ. Καμμιὰν ἡμέραν θὰ πιασθοῦμεν οἱ δύο μας καὶ θὰ σκοτωθοῦμε.

Ἱλαρότητα ἄκραν ἠσθάνθη ὁ γηραιὸς ἰατρὸς φαντασθεὶς καὶ μόνον τὴν Τριανταφυλλιὰν φονεύουσαν ἄνθρωπον· συνεφώνησεν εἰς τοῦτο καὶ ὁ Μονφόρτ, ἀλλ' ὅμως ταυτοχρόνως ἐβεβαίωσεν ὅτι ἦτο τῶν ἀδυνάτων νὰ συζήσῃ μετὰ τῆς γηραιᾶς θεραπαίνης χωρὶς νὰ ἐκτροχιασθῇ δεκάκις τῆς ἡμέρας.

— Τὸ εἰξεύρω ὅτι εἶνε γυναῖκα ποὺ δὲν ἔχει ἄλλη 'ς τὸν κόσμο σὰν αὐτή, μὰ ἐγώ, ἰατρέ μου, μὲ τὴ δοκιμὴ ποὺ ἔκαμα, βλέπω πὼς δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ζῶ μαζὶ μὲ τέτοιους ἀνθρώπους· «κοντὸς ψαλμὸς ἀλληλούϊα!».

Ὁ ἰατρὸς διενοεῖτο καὶ ὁ Μονφόρτ τον παρετήρει ἀγωνιῶν.

— Εἶμαι ἄνθρωπος ἡλικιωμένος, προσέθηκεν ὁ ἀξιόλογος ἀνήρ, ἔχω καὶ ἐγὼ τὴς παραξενιές μου καὶ ἡ ὑπηρέτριά μου εἶνε πολὺ περισσότερον μανιακὴ ἀπὸ τὴν καϊμένην τὴν Τριανταφυλλιάν. Ἀλλὰ δὲν μου λὲς πῶς σου φαίνονται οἱ Βρεῶ;

— Οἱ Βρεῶ; Τί νὰ κάμουν οἱ Βρεῶ; εἶπεν ὁ Σίμων ἐξαγριούμενος.

— Πρὶν σ' ἀποκριθῶ, εἰπέ μου τί σχέδια ἔχεις διὰ τὴν Μαρκέλλαν.

— Δὲν ἔχω κανένα σχέδιο, ἀπεκρίθη ὁ Σίμων ἀγρίως. Θὰ κάμω τὸ συμφερώτερο. Ἐσκόπευα νὰ την βάλω ἐσωτερικὴ σὲ κανένα σχολεῖο, καὶ ἴσως...

— Ἀξιόλογα, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἐπιδοκιμάζων διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς. Καὶ ἀπὸ σχολεῖα ἄλλο τίποτε· ἡ μόνη δυσκολία εἶνε νὰ ἐκλέξωμεν. Καὶ τότε σὺ τί θὰ κάμῃς;

— Ἔτσι μου ἔρχεται νὰ φύγ' ἀπὸ 'δῶ, εἶπεν ὁ Σίμων ἐνδοιάζων. Ἂν τὴ βάλω τὴ Μαρκέλλα ἐσωτερική, δὲν θὰ μου περισσεύουν...καὶ ἡ προῖκά της δὲν εἶνε μεγάλο πρᾶγμα, ἐγὼ ἤθελα νὰ την αὐξήσω... καὶ ἔπειτα δὲν ἔχει καὶ τὴν ἀνάγκη μου, ἡ Μαρκέλλα, καὶ ἂν λείψω δὲν θὰ της ἀποφανῇ πολύ...

— Ἂν θέλῃς νὰ την ἀρρωστήσῃς, ξαναπέ το ἄλλη μιὰ φορά! εἶπεν ὁ ἰατρὸς μετ' αὐστηρότητος. Καὶ στοχάζεσαι ὅτι ἡ κόρη σου δὲν σε ἀγαπᾷ; Πιστεύεις ὅτι θὰ εἰμποροῦσε νὰ ζήσῃ τόσον καιρὸν μαζί σου, χωρισμένη ἐκείνων τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀγαπήσῃ, ἐὰν δὲν εὕρισκε πλησίον σου ἀποζημίωσιν δι' ὅσα ἔχασε;

— Ἔτσι ἔ! εἶπεν ὁ πατὴρ συγκεκινημένος ἅμα καὶ μεστὸς χαρᾶς. Καὶ ἂν μείνω; προσέθηκε κλονισθείσης τῆς ἀποφάσεώς του.

— Τότε, φίλε μου, πρέπει νὰ συναινέσῃς νὰ μὴν εἶσαι ἀκοινώνητος, νὰ γίνῃς κοινωνικὸς ἄνθρωπος, νὰ πηγαίνῃς εἰς τὰς φιλικὰς οἰκογενείας, νὰ δέχεσαι ἐπισκέψεις, νὰ εὕρῃς καλὰς φίλας τῆς κόρης σου...

— Δὲν θὰ το κατορθώσω! εἶπεν ὁ Μονφόρτ στενάζων μετ' ἀθυμίας. Ἐγὼ εἶμαι ἕνας ἀγριάνθρωπος, δὲν εἶμαι γιὰ τὸν κόσμο... Καλλίτερα νὰ φύγω... καὶ δὲ θέλω ἄλλο παρὰ νὰ με θυμᾶται καμμιὰ φορὰ καὶ νὰ λέγῃ: «καλή του ὥρα τοῦ πατέρα μου!»...

— Δὲν πρέπει νὰ φύγῃς, εἶπεν ὁ ἰατρὸς τείνων μετ' ἀγάπης τὴν χεῖρα πρὸς τὸν βραχίονα τοῦ Σίμωνος, βάλε την ἁπλῶς ἐσωτερικήν...

— Καὶ ἐγώ; τί θὰ γίνω; ἀνεφώνησεν ὁ τάλας πατὴρ ἐγειρόμενος. Ἐγὼ ποὺ την ἔχω συνηθίσῃ, τοὺς εὐγενικοὺς τρόπους της, τὴν καλή της γνώμη, νὰ ἀπομείνω μοναχὸς καὶ ἔρημος μέσα 'ς τὴ φωλιά μου, καὶ θἄρχεται νὰ με βλέπῃ κάθε Κυριακή, δὲν εἶν' ἀλήθεια; Ὄχι, ἐξοχώτατε, ἂν την ἀποχωρισθῶ τὴν κόρη μου, θὰ το ἀποφασίσω γιὰ νὰ ἔχω ἀφορμὴ νὰ «δουλεύω σὰν τὸ σκυλί», νὰ «δίνῃ ὁ νοῦς» μου καὶ νὰ παρηγοροῦμαι ὅτι γιὰ τὴν κόρη μου δουλεύω... Ἀλλὰ θὰ ἔρχωμαι νὰ την βλέπω κάποτε γιὰ νὰ μὴ με ξεχάσῃ... γιὰ νὰ μ' ἀγαπᾷ...

Καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθός του καὶ ἐστράφη. Ὁ δὲ ἰατρὸς σεβόμενος τὴν συγκίνησίν του, ἐσιώπησε καὶ ἀφ' οὗ ὁ Σίμων συνῆλθε, θλίβων ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά του εἶπε:

— Εἶσαι, φίλε μου, ἄνθρωπος ἀξιόλογος καὶ πατὴρ ἄριστος. Ἂς περάσῃ ὀλίγος καιρὸς καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ συμβιβασθῇς μὲ τὴν Μαρκέλλαν καὶ τὰ πράγματα θὰ διορθωθοῦν... ἐν ἢ δύο ἔτη ἀκοῦν.

— Ἄχ! ἐξοχώτατε, «ὁ Θεὸς καὶ ὁ λόγος σου!» εἶπεν ὁ Σίμων στενάζων ἐκ τῶν μυχίων τῆς καρδίας του.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

Ἡ τόλμη τοῦ ἐκφράζειν τὴν ἰδίαν γνώμην εἶνε εἰς τῶν ζωτικῶν ὅρων τῆς αὐτοτελείας τοῦ χαρακτῆρος. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τις ἰδίας πεποιθήσεις καὶ νὰ μὴ εἶνε ἡ σκιὰ ἢ ἠχὼ ἄλλου.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Ζ'.

Ἀπὸ Ζυρίχης εἰς Λουζέρνην — Περὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ ἁπλῶς Πιλάτου — Ὁ ὑψηλότερος τῆς γῆς ὄνος — Λίμναι καὶ ποταμοί, τοπεῖα καὶ ὄρη — Ἡ Λουζέρνη — Δι' ἐν τῇ προκυμαίᾳ ἀπόκρεω — Τὸ κύκλῳ πανόραμα — Τὸ μνημεῖον τοῦ λέοντος — Παρεκκλήσιον καὶ καταστήματα ἐν τοῖς πέριξ — Προϊστορικοὶ πάγοι — Ἀπόπειρα.... γεωλογίας — Μία συμβουλή. — Ὁ ἕνας μῆνας τρέφει τοὺς δώδεκα — Νέα θεραπεία κατὰ τῆς παχυσαρκίας — Ἀναχώρησις διὰ ταῦ ἀτμοπλοίου τῆς λίμνης — Λόγοι παραιτήσεως ἀπὸ σχεδίων — Ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρὸς τοῦ περιηγητοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ — Ἀριστοκρατικαὶ καὶ βιζοσπαστικαὶ ἀρχαί — Ἡ λίμνη τῶν τεσσάρων Καντονίων — Ἐπίδρασις Σχίλλερ — Περιγραφὴ τῶν ἀκτῶν καὶ ἀναζήτησις ἐραμίλλων — Ἄφιξις εἰς Φλύελν.

Τὸ ἀπὸ Ζυρίχης εἰς Λουζέρνην ταξείδιον εἶνε μόλις δίωρον. Καὶ ὅμως ὁπόσας ἀπολαύσεις παρέχει τῷ ταξειδιώτῃ κατὰ τὰς δύω ταύτας ὥρας ἡ μαγευτικὴ φύσις, ἣν διασχίζει ὁ σιδηρόδρομος, παρακάμπτων τὸν ποταμὸν Sihl καὶ ἀκολουθῶν τὸν δρόμον του ἄνωθεν τῆς γραφικῆς κοιλάδος τοῦ Λιμάτου (Limatthal), ἐνῷ δεξιᾷ μὲν παρουσιάζει βλάστησιν ἄρθονον καὶ λόφους μετὰ γραφικωτάτων ἐπαύλεων ἢ ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν κορυφῶν των, ἀριστερᾷ δὲ πλήρη τὴν ἄλυσσον τῶν Ἄλπεων!

Καὶ καθόσον πλησιάζομεν πρὸς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου προβάλλει μᾶλλον εὐδιάκριτος ὁ Πιλάτος, τὸ ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας τοσοῦτους μύθους καὶ τοσαύτην φρίκην ἐμπνεῦσαν ὄρος, οὗτινος πᾶσα κλιτὺς ἐγέννησε μίαν παράδοσιν, χαρίζουσαν ἕκαστον βράχον αὐτοῦ, ὡς κατοικίαν, εἰς δράκοντας καὶ νηρηΐδας! Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον παράδοξον μυθολόγημα τῶν περὶ τοῦ ὄρους τούτου λεχθέντων εἶνε, ὅτι ὁ Πόντιος Πιλάτος, μεταμελόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Ἰησοῦ καταδίκῃ, κατέφυγεν ἐκεῖ ἀλλ' ὑπὸ τύψεων τοῦ συνειδότος, μέθ' ὅλον τὸ νίψιμον τῶν χειρῶν αὐτοῦ, κατατρυχόμενος, ἐκρημνίσθη ἀπὸ μιᾶς τῶν δέκα τοῦ ὄρους κορυφῶν, τῆς καλουμένης Widderfeld, εἰς τὴν ὑποκειμένην λίμνην, ὅπου ἐπνίγη καὶ εὗρεν ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν καταδιωκουσῶν αὐτὸν ἐρινύων, χαρίσας ἐν ταὐτῷ καὶ τὸνομά του τῷ ὄρει καὶ τῇ λίμνῃ. Ἀλλ' ἡ παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος φαίνεται, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητηθῇ ἀπὸ τὸν ἀτυχῆ ἀντιπρόσωπον τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ἐν Ἰουδαίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Διότι mons pile atus σημαίνει *ὄρος πίλῳ κεκαλυμμένον*, καὶ ἔχει πιθανώτερον τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς διαρκῶς σχεδὸν σκεπαζούσης τὸ ὄρος ὁμίχλης, ἥτις καὶ ἡμᾶς ἐμποδίζει κατὰ τὸ ταξείδιον νὰ διακρίνωμεν καλῶς τὸ γραφικὸν καὶ ἀλλόκοτον σύμπλεγμα τῶν δέκα αὐτοῦ ὑπερηφάνων κορυφῶν, ὧν ἡ ὑψίστη ἔχουσα 2123 μέτρων ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, φέρει τὸ ἡκιστα ποιητικὸν ὄνομα *ὄνος* (Esel). Ὦ ὄνου δυσθεώρητον ὕψος!

Ἐν τούτοις ὑπερβαίνομεν τὸν σταθμὸν τῆς πόλεως Zug, ἥτις εἶνε πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου καὶ μικροτέρου τῆς Ἑλβετίας Καντονίου καὶ ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν φαίνεται ἀπωτέρω ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς ἡμᾶς πλησιάζουσα ἡ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου Zugersee καλουμένη λίμνη, διὰ πλαισίου μεγαλοπρεπῶν καρυῶν καὶ καστανεῶν περιβαλλομένη, ἐξόχως ῥομαντικὴ τὴν ἄποψιν καὶ ἐμπνέουσα ἐν τῇ ἀντιθέσει τῆς ἀργυρᾶς ἐπιφανείας της καὶ μυστηριώδους καλλονῆς τοῦ πέριξ φυλλώματος τὰς εἰδυλλιακὰς φαντασιοπληξίας, ἐπιρρωννυμένας ἐκ τῆς γειτνιάσεως τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους Rigi, ὅπερ λούει τὰς ὑπωρείας του ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτῆς.

Οὕτω διὰ τοπείων ἀπαραμίλλου καλλονῆς ἀκολουθεῖ ὁ μέχρι Λουζέρνης δρόμος, καὶ ἐδῶ μὲν ἡ πλήρης θελγήτρων ἄποψις τοῦ Rigi συγκεντροῖ τὰ βλέμματα ἐπὶ μακρόν, ἐκεῖ δὲ ἡ σειρὰ τῶν Ἄλπεων ἀποκαλύπτουσα μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς μεγαλοπρεπεῖς κορυφάς της, μέχρι τῆς ἐκπληττούσης ἐκείνης τοῦ ὄρους *τῆς Παρθένου*, καὶ εἶτα πάλιν ὁ Πιλάτος, ὄντως ὡς ὑπὸ πίλου κεκαλυμμένος ἐκ τῆς ἀλονὲν πυκνουμένης ὁμίχλης. Ποιητικώτατα καλύβαι διαδέχονται χαριτωμένας ἐπαύλεις καὶ ῥομαντικῶν δασῶν τὸ πράσινον φύλλωμα περιβάλλει, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰς σαπφειροχρόους ἐπιφανείας τῶν πυκνῶς ἐγκατεσπαρμένων λιμνῶν. Ἐνταῦθα παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ *Ἐρυθροῦ σταυροῦ* (Rothkreuz) τὸ σμαράγδινον ρεῖθρον τοῦ ποταμοῦ Reuss ἀποσπᾷ τὸ βλέμμα, καὶ ἀμέσως μετ' ὀλίγον, μόλις ἀφίνομεν τὸν ἀκόλουθον σταθμὸν Ἤβικον (Ebikon), ὡραία ἐκκλησία μετὰ παρακειμένου χαριεστάτου παρεκκλησίου, τὴν προσοχὴν ἡμῶν. Εἶτα πυκνὸν δάσος καὶ ἐν ἀπόπτῳ πάλιν ὁ Πιλάτος, στολίζουσι τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην σκηνογραφίαν, ἥτις, ἀφοῦ διαβῶμεν ὑπὸ μικρὰν σύριγγα καὶ ὑπὲρ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ Reuss, τελευτᾷ εἰς Λουζέρνην.

Ἡ πόλις τῆς Λουζέρνης, καίπερ πρωτεύουσα ὁμωνύμου Καντονίου, οὔτε διὰ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς διακρίνεται, μόλις δισμυρίους ἀριθμοῦσα κατοίκους, οὔτε διὰ τὴν ἔξοχον αὐτῆς διακόσμησιν. Εἶνε ἁπλῶς θαυμασία τοποθεσία καὶ μόνον τὰ παρὰ τὴν προκυμαίαν τῆς λίμνης πολυτελέστατα καὶ πλήρη εὐμαρείας ξενοδοχεῖα προδίδουσι τὴν ἐκεῖ ἄφθονον συρροὴν τῶν ξένων, λίαν δικαίαν ἄλλως, διότι ἡ πέριξ φύσις βυθίζει ὄντως εἰς ἔκστασιν τὸν ταξειδιώτην.

Τὸ πλῆθος τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὴν εἶνε τόσον μέγα, ὅσον καὶ ἀλλόκοτον τὸ φύραμα ἐξ οὗ ἀποτελεῖται. Ὁ τὸ πρῶτον πατῶν τὸν πόδα του εἰς τὴν προκυμαίαν ἐκπλήσσεται εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ σμήνους περιηγητῶν πάσης φυλῆς, γλώσσης καὶ ἀναβολῆς. Ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχῃ γλῶσσα μὴ ὁμιλουμένη ὑπὸ τὰς πρὸ τῶν δύο

μεγαλοπρεπῶν ξενοδοχείων, τοῦ *τῆς Λουζέρνης* καὶ τοῦ *τῆς Ἐλβετίας*, δενδροστοιχίας, ἢ ἂν ὑπάρχῃ φαντασιοπληξία περὶ ὁδοιπορικὴν ἐνδυμασίαν, ἥτις δὲν ἀπαντᾶται ἐκεῖ ἐν πραγματικότητι. Ὁριστικῶς πιστεύει τις, ὅτι εὑρίσκεται ἐν πόλει, ἀγούσῃ ἑορτὰς ἀπόκρεων. Ἐδῶ ἄνδρες, πρὸ πολλοῦ ἀποχαιρετίσαντες τὴν νεότητα, φέρουσι περισκελίδας μέχρι γόνατος καὶ περικνημίδας ἐρίου, ἄνωθεν ὁδοιπορικῶν σανδαλίων, πρὸς παῖδας τοῦ σχολείου ἢ ἀναβάτας ποδηλάτου ὁμοιάζοντες τὴν ἀναβολήν, καὶ παρεκεῖ Ἀγγλίδες μὲ κλειστὸν μέχρις ἀποπνιγμοῦ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν περιλαίμιον καὶ ὡσεὶ δι' ἀγκίστρων μέχρι σημείου, οὐχὶ πολὺ τῶν γονάτων ἀφισταμένου, ὑψωμένον ἔχουσαι τὸ ἔνδυμα αὐτῶν, κρατοῦσιν ἀνὰ χεῖρας μακρὰς ράβδους, οἱονεὶ ποιμενικάς, μετὰ σιδηρᾶς αἰχμῆς εἰς τὸ ἄκρον. Πλούσιος μεσημβρινός, ἂν μὴ ἀνατολίτης, ἀφίνει κῦμα καπνοῦ ἀπὸ τοῦ σιγάρου, ἡδυπαθῶς ἐπί τινος τῶν ὑπὸ τὰ δένδρα καθισμάτων ἀνακεκλιμένος καὶ χαύνως θεώμενος τοὺς παρερχομένους, ἐνῷ λάλος Γαλλίς, πλήρης χάριτος, μὲ τὴν μορφὴν ὑπὸ χαρίεντα πέπλον, ὅπως προφυλάξῃ τὸ τρυφερὸν δέρμα της ἀπὸ τοῦ πνέοντος ἀνέμου, διέρχεται στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος κομψοῦ κυρίου καὶ διαχέει πέριξ αὐτῆς φαιδρότητα διὰ τοῦ δροσεροῦ γέλωτός της.

Καὶ ὅταν τις ἀπὸ τοῦ πηγαινοερχομένου τούτου συρφετοῦ μεταφέρῃ τὸ βλέμμα εἰς τὴν πέριξ σκηνογραφίαν, ἐκπλήσσεται ἐπὶ τῇ μαγευτικῇ αὐτῆς καλλονῇ. Ἡ φύσις ἀληθῶς εἰργάσθη ἐνταῦθα μὲ ὅλην αὐτῆς τὴν ὄρεξιν, ὅπως πλάσῃ τὴν ἀμύθητον ταύτην γοητείαν. Εἶνε ἀδύνατον διὰ περιγραφῆς νὰ συλλάβῃ τις ἰδέαν ὅλου ἐκείνου τοῦ φυσικοῦ κάλλους. Πρέπει νὰ εἶνε ἐκεῖ, νὰ ἴδῃ ἐκτεινομένην ὑπὸ τὰ ὄμματά του τὴν κλασικὴν ἐκείνην λίμνην *τῶν τεσσάρων Καντονίων* (Vierwaldstättersee), νὰ τείνῃ τὰς ἀπέναντί του εἰς τὰ νέφη ἐμπηγνυομένας κορυφὰς τοῦ Rigi καὶ τοῦ Πιλάτου, νὰ βίψῃ μακρότερον τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν εἰς τὸ βάθος τοῦ τοπείου διαγραφομένων χιονοσκεπῶν, ἐν πλήρει θέρει, ὀρέων καὶ ν' ἀναπαύσῃ εἶτα αὐτὸ ἐπὶ τῶν ἐγγυτέρω καὶ ἀπωτέρω καταπρασίνων λόφων καὶ τῆς λοιπῆς ἀφθόνου βλαστήσεως· πρέπει νὰ περιπατήσῃ ὑπὸ τὰς καστανέας τῆς προκυμαίας ὑπὸ τὴν ἀνταύγειαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἢ ν' ἀποπειραθῇ νυκτερινὴν λεμβοδρομίαν ἐν τῇ λίμνῃ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἵνα αἰσθανθῇ καὶ κατανοήσῃ τὸ ἀπερίγραπτον κάλλος τοῦ ἀπαραμίλλου πανοράματος.

Ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς προκυμαίας ταύτης, καὶ ἐγώ, ἐνεὸς καὶ ὡσεὶ διὰ μαγικῶν ἥλων καρφωμένος, διήγαγον τὸν πλεῖστον χρόνον τῆς ἐν Λουζέρνῃ διαμονῆς μου. Καὶ μόλις ἡ ἀκατάσχετος ἐπιθυμία νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν πόλιν μὲ ἀπέσπασεν ἐκεῖθεν ἐπί τινας ὥρας, ἵνα ἐπανέλθω μετ' ὀλίγον καὶ ἀπολαύσω ἀνετώτερον τὴν ἀνεκτίμητον θέαν.

Τὸ μᾶλλον ἀξιοθέατον ἐν Λουζέρνῃ εἶνε βεβαίως τὸ μνημεῖον τοῦ λέοντος. Ἀγνοῶ ἂν ὑπάρχῃ δημοτικώτερον ἔργον τοῦ Thorwaldsen τοῦ λέοντος τούτου, ὃν εἰς μικροσκοπικὰ ἀντίτυπα καὶ παντοειδεῖς ἐκδόσεις δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, εἰς τὸ πρῶτον τυχὸν κατάστημα εἰδῶν πολυτελείας. Καὶ εἶνε ὄντως ἀμίμητον τὸ ἔργον τοῦ Δανοῦ καλλιτέχνου. Ἐπὶ βράχου τεφροχρόου ὑπὸ τοῦ Ἐλβετοῦ γλύπτου L. Ahorn εἰς κολοσσιαῖον μέγεθος λαξευθέν, παριστᾷ λέοντα ἐντὸς σπηλαίου ἐκπνέοντα ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν τῆς Ἐλβετίας συμβόλων. Ἀκόντιον τεθραυσμένον διαπερᾷ ὅλον τὸ στῆθος τοῦ βασιλέως τῶν θηρίων, ὅστις ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς προασπίζει καὶ θνήσκων ἔτι τὰ κατακείμενα σήματα. Τὸ ἐσβεσμένον του ὄμμα ἀναδίδει τελευταίαν τινὰ λάμψιν, ὑπὸ δὲ τὸ ἐκτάδην σεσωρευμένον σῶμά του διαφαίνεται ἔσχατόν τι φρίγος. Ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν πιστὴν ἐκτέλεσιν τοῦ κολοσσιαίου τούτου ἀντιτύπου, πόσον ὑπέρτερον εἶνε τὸ ἐντὸς τοῦ ἀπέναντι καταστήματος ἐλβετικῶν κομψοτεχνημάτων ἐπιδεικνύμενον πρότυπον!

Τὸ μνημεῖον τοῦ λέοντος κεῖται ἐν ὡραίᾳ ὑψηλῇ τοποθεσίᾳ. Πρὸ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἐλαξεύθη, μικρὰ λίμνη ἁπλώνει τὴν γαληνιῶσαν αὐτῆς ἐπιφάνειαν, διασχιζομένην ὑπὸ ὑπερηφάνων κύκνων, πίδακες δὲ ἀπὸ τῶν διαυγῶν αὐτῆς ὑδάτων προβάλλουσαι, ἐκτοξεύουσι τὸ ὕδωρ εἰς ὕψος ὑπερβαῖνον τὰς κορυφὰς τῶν περικυκλούντων τὴν λίμνην μεγαλοπρεπῶν σφενδάμνων. Τὸ μνημεῖον ἐλαξεύθη ἐκεῖ εἰς ἀνάμνησιν τῶν 800 Ἐλβετῶν σωματοφυλάκων, οἵτινες πάντες ἔπεσαν κατὰ τὰς ταραχὰς τοῦ Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου 1792 ὑπερασπιζόμενοι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ. Δύω λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν 26 συμπεσόντων ἀξιωματικῶν δηλοῦσι τὴν εὐλάβειαν τῶν ἐπιγιγνομένων πρὸς τὴν μνήμην τῶν πιστῶν μισθοφόρων, οἵτινες πιστοὶ πρὸς τὸν κύριόν των, ἐπεχείρησαν ν' ἀναστείλωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ ῥεύματος τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Καὶ ἔπεσαν πάντες μέχρι τοῦ τελευταίου ὑπὸ τὴν ἀκάθεκτον μανίαν τοῦ ἀφηνιάσαντος ὄχλου, ζητοῦντος νὰ ἐκβιάσῃ τὰς ὑπ' ἐκείνων φρουρουμένας πύλας τῶν βουρβωνικῶν ἀνακτόρων. Τὴν πίστιν λοιπὸν ταύτην καὶ τὴν ἀνδρείαν τιμῶντες οἱ συμπατριῶται των καὶ τὸν πρὸς τὰς ἀρετὰς τούτων θαυμασμόν των ἐπιθυμοῦντες νὰ διαιωνίσωσιν, ἄνωθεν μὲν τοῦ λέοντος ἐπέγραψαν: Helvetiorum fidei ac virtuti (τῇ πίστει καὶ ἀνδρείᾳ τῶν Ἐλβετῶν), κάτωθεν δέ: Fortissime pugnantes ceciderunt (κρατερώτατα μαχόμενοι ἔπεσαν). Ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ μνημείου μικρὸν παρεκκλήσιον εἰς μνήμην τῶν ἰδίων πάλιν περιέχει τὰ ὅπλα καὶ τὰς σημαίας τοῦ σώματος αὐτῶν. Τὸ κάλυμμα τοῦ βωμοῦ

ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τῆς δουκίσσης d' Angoulême, μεταξὺ δὲ τῶν λοιπῶν ἐκεῖ ἐπιδεικνυμένων ἀναθημάτων εὕρηται ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἡ διαταγὴ τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ', δι' ἧς οὗτος παρήγγειλεν ὅπως ἀποσυρθῶσιν οἱ Ἐλβετοὶ εἰς τοὺς στρατῶνάς των, ὡσεὶ προέβλεπεν ὁ ἀτυχὴς βασιλεὺς τὸ ὀλέθριον τέλος τῆς μισθοφόρου σωματοφυλακῆς του.

Οὐχὶ εὐάριθμα μικρὰ καταστήματα, προσφέροντα εἰς πώλησιν τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα ἐκ ξύλου ἐλβετικὰ λεπτουργήματα καὶ πλῆθος ἄλλο παντοειδῶν χειροτεχνημάτων ἢ φωτογραφιῶν, περικυκλοῦσι τὸ μνημεῖον. Ὑπέρκειται δ' αὐτοῦ *ὁ κῆπος τῶν προϊστορικῶν πάγων*, τῆς περιγραφῆς τῶν ὁποίων θὰ μοὶ ἐπιτρέψωσιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* νὰ παραιτηθῶ ἐξ ὁλοκλήρου. Διότι βεβαίως οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἐμοῦ νὰ τῷ περιγράψω ἢ ἑρμηνεύσω τὰ λείψανα ἐποχῆς προγενεστέρας οὐχὶ μόνον πάσης ἱστορικῆς πηγῆς ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς μυθολογίας. Διὰ τὸν ἀναγνώστην ἀρκεῖ, νομίζω, νὰ μάθῃ ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1872-1875 εὑρέθησαν ἐκεῖ λεκάναι ἢ παράδοξοι κοιλότητες ἀνήκουσαι εἰς τὴν προϊστορικὴν ἐκείνην περίοδον τῆς ἱστορίας τῆς γῆς, ἣν οἱ γεωλόγοι *ἐποχὴν τῶν πάγων* (Gletscherzeit) ἀπεκάλεσαν καὶ καθ' ἣν πιστεύεται, ὅτι ὄχι μόνον ἡ Ἐλβετία, ἀλλ' ἅπαν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς ἦτο τεθαμμένον ὑπὸ τοὺς πάγους, θηρία δέ, ὧν τὰ γένη ἐξέλιπον πλέον ἢ μόνον ἐν ταῖς βορείαις χώραις ἀπαντῶνται ἔτι, ἐνέμοντο τὰς μεταξὺ τῶν πάγων ὁάσεις.

Ὁ κῆπος ἐν τούτοις, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τὰ προϊστορικὰ ταῦτα εὑρήματα, φέρων ἀποτετυπωμένον ἐν τῇ διευθετήσει του τὸν εἰδυλλιακὸν χαρακτῆρα τῶν μαγευτικῶν ἐξοχῶν τῆς χώρας, εἰνέ τι ὅλως ἰδιαιτέρας ἀπολαύσεως ἄξιον. Ἐδῶ καταρράκται παρὰ ἀγροτικὴν ἔπαυλιν, ἐν ᾗ καὶ ἑστιατόριον, ἐκεῖ παρεκκλησίον παρὰ πίδακας ἐν μέσῳ ἀλσιδίου. Γέφυραι ἐξοχικοῦ ρυθμοῦ ἐκ κορμῶν δένδρων καὶ βράχοι ποιητικώτατοι, δρομίσκοι ἀνωφερεῖς καὶ λοφίσκοι καλλιθέας μὲ ἀναπαυτικώτατα καθίσματα, τὸ πᾶν φέρει τὸν τύπον τῶν ρομαντικῶν ἐξοχῶν τῆς Ἐλβετίας καὶ παρουσιάζει τὰ θέλγητρα αὐτῶν ἐν σμικρογραφίᾳ, ὡς πίναξ ἀριστοτέχνου. Μεταξὺ τοῦ κήπου τούτου λοιπὸν καὶ τῆς προκυμαίας διένειμα τὸν ὑπόλοιπον χρόνον μέχρι τοῦ ἀπόπλου τοῦ διασχίζοντος τὴν λίμνην ἀτμοπλοίου. Συμβουλεύω δὲ πάντα ἐπισκεπτόμενον τὴν Λουζέρνην νὰ ἐντρυφήσῃ κατὰ τὰς μεσημβρινὰς ὥρας τῆς ἐν τῇ πόλει διαμονῆς του εἰς τὰς καλλονὰς τῶν δύω τοποθεσιῶν, ἀλλὰ τὸν ἐξορκίζω νὰ μὴ προγευματίσῃ ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τοῦ κήπου! Διότι ἰσχύει ἐν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα «ὁ ἕνας μῆνας τρέφει τοὺς δώδεκα»! Καὶ ἐπειδὴ μόνον κατὰ τὸ θέρος οἱ ξένοι συρρέουσι, θεωροῦνται ὑπόχρεοι νὰ πληρώσωσι τὸ κέρδος, ὅπερ κατὰ τοὺς λοιποὺς μῆνας δὲν εἰσπράττει ὁ ξενοδόχος, διότι δὲν τὸν ἐπισκέπτονται. Ἑκάστη ἐπίσκεψις πρὸς αὐτόν, ἕνεκα τούτου, πληρώνεται ὅσον 365 τοιαῦται, ἐκεῖνος δὲ κερδίζων 400 ἐπὶ τοῖς %, ἀναμένει μεθ' ὑπομονῆς τὸ ἐπιὸν ἔτος ὅπως ἐν ταῖς θερμαῖς τοῦ Ἰουλίου ἡμέραις δυνηθῇ ὄχι μόνον τὸ λίπος τοῦ βαλαντίου τῶν ξένων του ν' ἀφαιρέσῃ, ἀλλὰ καὶ ἰσχνότατον ταχέως νὰ καταστήσῃ τὸ μᾶλλον στρογγύλον βαλάντιον χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν κατὰ τῆς παχυσαρκίας θεραπείαν τοῦ Banting ἢ τοῦ Schweninger, ἀλλ' ἁπλούστατα ν' ἀρκεσθῇ εἰς τοὺς μονάδικοὺς λογαριασμούς του. Τὸ μέσον, ἃς βεβαιῶ ἐκ πείρας, εἶνε ἀποτελεσματικώτατον, ὁ δὲ φιλάνθρωπος ξενοδόχος βαθὺς ἐπιστήμων εἰς τὸ εἶδός του.

Ἐπλησίαζεν ἡ δευτέρα μετὰ μεσημβρίαν ὥρα, ὅτε ἐπιβιβασθέντες τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ τῆς γραφικῆς προκυμαίας, ἐγκατελείπομεν τὴν ἀκτὴν πλέοντες πρὸς τὸ Flüelen, ὅπου ἐμέλλομεν νὰ συναντήσωμεν τὴν ἐν καιρῷ ἡμέρας ἔτι διαβαίνουσαν ὑπὸ τὸν ἅγιον Γοτθάρδον ἁμαξοστοιχίαν. Εἴχον ἤδη ὁριστικῶς παραιτηθῆ τῆς ἰδέας νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐπὶ τοῦ Rigi ἀνάβασιν, διότι ἡ ὁμίχλη διαρκῶς πυκνουμένη, ἐσκέπαζε τὴν κορυφὴν αὐτοῦ ὡς διὰ σκοτεινοῦ πέπλου. Ἀλοίμονον εἰς τὸν διατρέχοντα τὴν Ἐλβετίαν καὶ μὴ ἔχοντα καιρόν, ἢ μὴ δυνάμενον, ἕνεκα ἄλλων τρυφερωτέρων λόγων, ν' ἀναμείνῃ ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἑβδομάδας τὴν εὐκαιρίαν πρὸς τοιαύτας ἐκδρομάς! Ἂν δὲν ἐπιτύχῃ αἰθρίαν ἀτμοσφαῖραν, πρέπει νὰ καταρᾶται τὸ πεπρωμένον του! Διότι οὐδένα ἀσπονδότερον ἐχθρὸν ἔχει ὁ τοιούτου εἴδους περιηγητὴς ἢ τὴν ὁμίχλην, τὴν κατάρατον αὐτὴν σκέπην, ἥτις περιβάλλει διὰ πένθους τὰς μᾶλλον ὑπερηφάνους κορυφὰς καὶ πολλάκις ἀποκρύπτει καὶ τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν θέλγητρα.

Εὐτυχῶς στερήσασά με τῆς πρώτης ἡδονῆς, δὲν ἐφάνη τόσον σκληρά, ὥστε νὰ μὲ ποτίσῃ καὶ τὴν ἄλλην πικρίαν τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἐπὶ χθαμαλωτέρου ἐδάφους φυσικῶν καλλονῶν.

Ἡ λίμνη *τῶν τεσσάρων Καντονίων* ἔχει λίαν παράδοξον σχῆμα ἀνωμάλου σταυροῦ. Τὸ ὄνομά της ὀφείλει εἰς τὴν τοποθεσίαν της, καθόσον κεῖται εἰς τὸ μέσον τῶν Καντονίων Luzern, Unterwalden, Schwyz καὶ Uri. Ἕκαστον τῶν περιβαλλόντων αὐτὴν τεσσάρων τούτων καντονίων διεκδικεῖ τμῆμα καὶ τῶν ἀκτῶν της. Τὸ πρωτοφανὲς σχῆμά της ἀποτελεῖ ἴσως τὴν κυριωτέραν τῶν καλλονῶν αὐτῆς. Διότι ἑκάστη κίνησις τοῦ πλοίου πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀποκαλύπτει νέας γωνίας ἀμυθήτου καλλονῆς, κοιτίδας παραδόσεως ρομαντικῆς ἢ ἱστορικοῦ συμβάντος συγκινοῦντος.

Καίτοι, ἄλλοτε μὲν ἐν μέρει, ἄλλοτε δὲ καθ' ὁλοκληρίαν, ἠμφισβητήθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων κρι-

τικῶν ἡ ὑπαρξις τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου (¹), ἐν τούτοις ὁ διαπλέων τὴν λίμνην ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχῃ διαρκῶς ἐν τῷ νῷ τὸν πρωτεργάτην τῆς ἑλβετικῆς ἐλευθερίας. Καὶ ὅταν τὸ ἀτμόπλοιον παρακάμπτῃ τὰς Κρήνας (Brunnen), ὅλη ἡ περὶ Τέλλου παράδοσις ὀρθοῦται ζῶσα. Διότι ἐκεῖ ὀβελίσκος ἐπὶ τοῦ *βράχου τῶν μύθων* (Mythenstein) μεγάλοις γράμμασιν ἀφιερωμένος τῷ *ψάλτῃ τοῦ Τέλλου* **Φριδερίκῳ Σχίλλερ** δεσμεύει τὸν νοῦν τοῦ ταξειδιώτου καὶ ἂν οὗτος τύχῃ ἔχων νωπὰς τὰς ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ δράματος τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ, ἀνακύκα διαρκῶς ἐν τῇ κεφαλῇ τὰς ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Σχίλλερ περιπετείας. Οὕτω τοὐλάχιστον συνέβη εἰς ἐμέ! Καὶ βλέπων μακρόθεν διὰ τῶν διόπτρων, ἔστω καὶ ἀμυδρῶς, τοὺς βράχους ὄπισθεν τῶν ὁποίων συνῆλθον ἐν μέσῳ ὑψηλῶν ὀρέων ἐν νυκτὶ ζοφερᾷ οἱ τῇ ἐλευθερίᾳ ἀφωσιωμένοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἐφανταζόμην ζωηρῶς ὅλην τὴν ἐξόχως συγκινητικὴν σκηνὴν καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον τὸν Στάουφφαχερ διὰ φωνῆς ἀνερχομένης ἐξ ἐγκάτων καρδίας λέγοντα πρὸς τοὺς ἑταίρους:

Οὐχί! Τὰ δριά της ἔχει ἡ ἰσχύς (¹)
καὶ τῶν τυράννων ἔτι. Ὅταν οὐδαμοῦ
τὸ δίκαιον εὑρίσκῃ ὁ θλιβόμενος,
τὸ δ' ἄχθος περιέστη εἰς ἀφόρητον —
πλήρης ὑψίστου θάρρους ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ
δράττει τὰ δίκαιά του τὰ αἰώνια,
κρεμάμενα ἐκεῖθεν, ἀδιάρρηκτα
καί, ὡς αὐτὰ τὰ ἄστρα, ἀναλλοίωτα.—
Τῆς φύσεως καὶ πάλιν ἐπανέρχεται
ἡ πρώτη καὶ ἀρχέτυπος κατάστασις,
καθ' ἣν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐξισοῦται πᾶς—
Καὶ ὅταν ἄλλο μέσον δὲν τελεσφορῇ
τὸ ξίφος μᾶς ἐδόθη, ὡς τὸ ἔσχατον—
Ὀφείλομεν τὸ ὕψιστον τῶν ἀγαθῶν
κατὰ τῆς βίας νὰ ὑπερασπίσωμεν—
Ἱστάμεθα ἐδῶ προασπισταὶ ἡμεῖς
τῆς χώρας, τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων μας!

Καὶ ἀπωτέρω, ἐνῷ διακρίνεται διαγραφομένη ἐν μέσῳ τῆς ὁμίχλης ἡ *πλὰξ τοῦ Τέλλου* (Tells Platte), ὁ τόπος δηλαδὴ ἐκεῖνος, ἐφ' οὗ ἐπήδησεν ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ Γέσσλερ ἐν ὥρᾳ τρικυμίας ὁ Τέλλος, φεύγων τὰ δεσμὰ τοῦ τυράννου, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρίσταται ὁ ἥρως παραμονεύων εἰς τὸν πρὸς τὸ Κούσσναχτ ἄγοντα ἀπόκεντρον δρομίσκον καὶ μονολογῶν τοὺς θαυμασίους στίχους τοῦ Σχίλλερ:

Διὰ τῆς στενωποῦ αὐτῆς θὰ διαβῇ!
Οὐδεὶς ἄλλοθεν δρόμος ἄγει εἰς Κουσσνᾶχτ —
Ἐδῶ θὰ δώσω πέρας — Εἶν' εὐνοϊκὴ
περίστασις.....

Καὶ βυθίζομαι εἰς τὰς ἀρρήτους τρυφερότητας καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ μονολόγου τούτου τόσον, ὥστε νομίζω, ὅτι βλέπω τὸν Τέλλον ἀναρωνοῦντα ἀποφασιστικῶς, ἐνῷ μακρόθεν ἀκούεται ἡ γαμήλιος μουσική:

Δι' ὅλου μου τοῦ βίου τοὺς βραχίονας
νὰ βάλλωσι τὸ τόξον ἐξεγύμνασα —
πολλάκις ἡ βολή μου κέντρον ἔτυχε
κ' εἰρηνικῶν ἀγώνων γέρας ἔδρεψα —
Ἀλλ' ὡς τις καλλιτέχνης θέλω σήμερον
τῶν ἄθλων νὰ κερδήσω τὸ λαμπρότατον
ἀνὰ τὰ ὄρη ταῦτα, τὰ κυκλοῦντά με.

Καὶ ἐνῷ μετ' ὀλίγον ὁ Γέσσλερ βληθεὶς εἰς τὴν καρδίαν πίπτει ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ρουδόλφου Χαράς, δὲν κρύπτεται ὁ ἐπιτυχὼν τὸν σκοπόν του ὑπερήφανος ἥρως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν βράχων ἐπιφαινόμενος κράζει τολμηρῶς:

Γνωρίζεις τὴν βολήν μου. Ἄλλον μὴ ζητεῖς.
Ἐλεύθεραι θὰ εἶνε αἱ καλύβαι μας
κ' ἡ ἀθῳότης πλέον ἀσφαλὴς πρὸ σοῦ!
Τὴν χώραν νῦν νὰ βλάπτῃς δὲν θὰ δυνηθῇς!

Ἀλλ' ἡ ὁρμὴ τῆς φαντασίας μὲ παρέφερε καὶ ἀντὶ περιγραφῆς τῆς λίμνης ἐνέπεσα εἰς τὰ θέλγητρα τῆς ποιήσεως τοῦ Σχίλλερ, ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὁποίας μὲ ἀποσπᾷ ἡ ἡρεμία τῆς περιῆς φύσεως. Αἱ κατάρυτοι ἐκεῖναι ὄχθαι ἐξημεροῦσι πᾶν ἐπαναστατοῦν αἴσθημα. Αἱ διὰ μέσου τῶν δένδρων προβάλλουσαι στέγαι τῶν ἀγροτικῶν καλυβῶν ἀποπνέουσιν ἄρωμα εὐδαιμονίας, τὰ δ' αἰχμηρὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἄλσους ἐγκατεσπαρμένων ἐκκλησιῶν φέρουσι μακρόθεν πρὸς ἡμᾶς πνοὴν εἰρήνης.

Μίαν μετὰ τὴν ἄλλην παρακάμπτομεν τὰς ἀποβάθρας τῆς προσεγγίσεως καὶ ἀφίνομεν ὄπισθέν μας τοπεῖα πλήρη γοητείας, ἀλλὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐκτείνεται πάντοτε τὸ μεγαλεῖον πῶν Ἄλπεων καὶ τῆς κύκλῳ φύσεως ἡ μαγεία. Καὶ σκεπάζει μὲν τὰς κορυφὰς ἐκείνων ἡ ὁμίχλη, ἥτις ἐνῷ παρεκπλέομεν τὸ Rigi μᾶς ἀφίνει γυμνὸν μόλις τὸ ἥμισυ τοῦ μέχρι τῆς κορυφῆς ἄγοντος ὀδοντωτοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀποκρύψῃ τὰς ἀμυθήτου καλλονῆς ἀκτὰς τῆς λίμνης, ἐφ' ὧν τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐξικνεῖται μέχρις ἐκεῖ, ὅπου ἐκπνέει τὸ τελευταῖον κῦμα καὶ οἱ κλάδοι κύπτουσιν ὑπὲρ τὸ ὕδωρ ἕτοιμοι νὰ δεχθῶσι διὰ τῶν πρασίνων φύλλων των τὸ τελευταῖον φίλημα τοῦ σβυνομένου ἀφροῦ. Ὅπου ἂν ἐκτείνῃ τὸ βλέμμα ἁπλοῦται βλάστησις ἀπαράμιλλος, ἔδαφος καλυπτόμενον ὑπὸ χλόης καὶ θάμνων μέχρι τῆς σμικροτάτης ἐκτάσεως τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, γῆ τρέφουσα ὑψικάρηνα δένδρα, ὧν οἱ εὔρωστοι κορμοὶ κρύπτονται ὑπὸ πρασινίζον περίβλημα ἐκ κρυπτογάμων, φύσις, ἧς ἐφάμιλλον, μόνον τὰ θεσσαλικὰ Τέμπη καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου ἐγνώρισα. Ἐκάστοτε, ὁσάκις τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίζει ἢ ἐγκαταλείπει ἀποβάθραν, πλέομεν τόσον πλησίον τῆς ἀκτῆς, ὥστε διακρίνω καλῶς τὰς

(¹) Ὁ περίεργος ἀναγνώστης δύναται νὰ προστρέξῃ εἰς τὰ ἑξῆς συγγράμματα: Hisely «Recherches critiques sur Guillaume Tell».— Liebenau «die Tellsage».— Häuffer «die Sage von Tell» — Ideler «die Sage vom Schusse des Tell».

(¹) Ἡ κατὰ λέξιν εἰς ἰάμβους μετάφρασις τῶν στίχων τούτων, ὡς καὶ τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ γράφοντος αὐτοσχεδίως καὶ ἄνευ ἀξιώσεων. Πλήρη μετάφρασιν τοῦ «Γουλιέλμου Τέλλου» τοῦ Σχίλλερ ἐφιλοπόνησε καὶ ἐξέδωκε τῷ 1879 ὁ κ. Δ. Ρ. Ραγκαβῆς.

τοῦ ἐν τοῖς ὕδασιν τῆς λίμνης λουομένου φυλλώματος φανταστικὰς περιπλοκάς, ἀποτελούσας ἀμίμητον χλοερὸν τρίχαπτον κυκλοῦν μετὰ χάριτος τὴν ἐπιφάνειαν. Ποῦ καὶ ποῦ διακόπτεται τοῦτο ἀποτόμως ὑπὸ θελκτικοῦ βράχου ἀλλὰ μετ' ὀλίγον διαδέχεται πάλιν τοῦτον τὸ αὐτὸ θεσπέσιον θέαμα τῆς ἀφθόνου ἐκείνης καὶ ἀγρίας βλαστήσεως.

Ὀλίγον πρὸ τῆς 4 μ. μ. προσεγγίζομεν εἰς Φλύλεν, ὅπου μᾶς ἀναμένει ἡ ἁμαξοστοιχία τοῦ ἁγίου Γοττθάρδου. ἐγὼ δὲ σπεύδω νὰ καταλάβω θέσιν. Ἡ σπουδή μου αὕτη ἅπασα τείνει εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχω ἐν τῶν διαχωρισμάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἑκάστη σιδηροδρομικὴ ἁμαξα ἐν Ἑλβετίᾳ φέρει εἰς τὰ δύο ἄκρα, κατεσκευασμένα μὲ μίαν μόνην σειρὰν καθισμάτων καὶ ἔχοντα, οὐχὶ μόνον εἰς τὰ πλάγια, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ καθίσματος παράθυρα, ἀφ' ὧν ὁ ἐπιβάτης δύναται καλῶς καὶ ἀνέτως ν' ἀπολαύσῃ τὴν περιῆ θέαν. Τὸ ἐπέτυχα, ἐγκαθιδρύθην καὶ μετ' ὀλίγον ἀναχωρῶ.

Ρ.

Ἀνηγγείλαμεν ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστομένους Προβελεγίου ἐκπονηθεῖσαν μετάφρασιν τοῦ *Φάουστ*. Ἡ ἔμμετρος μετάφρασις ξένων φιλολογικῶν προϊόντων εἶνε ἔργον βαρύταταν, πόσον ὅμως δεινὸν ἐγχείρημα εἶνε ἡ ἐξελληνισις τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Γκαῖτε δύνανται νὰ κρίνωσιν οἱ γινώσκοντες αὐτὸ τὸ πρωτότυπον, τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ὕφος, τὸ πυκνὸν καὶ βαθὺ τῶν νοημάτων, τὴν ποικιλίαν τῶν μέτρων αὐτοῦ. Τῆς ἐκ τούτων δυσκολίας κατίσχυσεν ἡ ἐπιμονή, ἡ τέχνη καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, μεθ' οὗ εἰργάσθη ὁ κ. Προβελέγιος, ὅστις παρατώσας νῦν τὸ ἔργον παραδίδει προσεχῶς διὰ τοῦ τύπου εἰς τὸ ἑλληνικὸν Κοινόν. Ὡς ἀπόδειγμα τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Προβελεγίου δημοσιεύομεν ἐνταῦθα, εὐμενῶς παραχωρηθὲν ἡμῖν, τὸ ἑπόμενον μικρὸν ἀπόσπασμα, σκηνὴν μεταξὺ Φάουστ καὶ Μαργαρίτας, ἐν ᾗ ὁ ποιητὴς παρουσιάζει τὴν ἀφελῆ κόρην ἐξετάζουσαν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ Φάουστ.

ΕΚ ΤΟΥ «ΦΑΟΥΣΤ» ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΘΑΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ. ΦΑΟΥΣΤ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἔρριξε [1], ὑποσχέσου μου —

ΦΑΟΥΣΤ.

Ὅ,τ' εἰμπορῶ!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὁποίαν
Περὶ θρησκείας γνώμην ἔχεις;
Ἔχεις ἐξαίρετον καρδίαν,
ἀλλ' εἰς αὐτά, μοῦ φαίνεται, ὀλίγον τι προσέχεις.

ΦΑΟΥΣΤ.

Τέκνον, μὴ ταῦτα ἐξετάζῃς!
ὅτι σὲ ἀγαπῶ, διστάζεις;
Θὰ ἠδυνάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ τὴν ψυχήν νὰ θύσω,
πλὴν τὴν θρησκείαν του τινὰ δὲν θέλω νὰ στερήσω.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Πλὴν πρέπει τις νὰ ἔχῃ πίστιν!

ΦΑΟΥΣΤ.

Πρέπει;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἐπιρροὴν εἰς σὲ ἂς εἶχα ἐλαχίστην!
Τὰ ἅγια μυστήρια δὲν σέβεσαι.

ΦΑΟΥΣΤ.

Πλανᾶσαι.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ψυχῆς πρὸς τοῦτο δὲν ὁρμᾶσαι.
Πρὸ χρόνου δὲν ἐλειτουργήθης,
ἀλλ' οὔτε ἐξωμολογήθης.
Πιστεύεις εἰς Θεόν;

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἀγάπη μου! τίς θὰ τολμήσῃ
νὰ πῇ: Πιστεύω εἰς Θεόν!
Ἂν ἱερεῖς, ἐὰν σοφοὺς ἤθελες ἐρωτήσει,
ἤθελεν ἡ ἀπόκρισις αὐτῶν ἐν εἴδει χλεύης
ἠχήσει εἰς τὰ ὠτά σου.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Λοιπὸν σύ δὲν πιστεύεις;

ΦΑΟΥΣΤ.

Χαριτωμένον πρόσωπον, μή με παρεξηγῇς!
ποῖος δὲν θὰ διστάσῃ
νὰ τὸν ἐξονομάσῃ,
καὶ νὰ ὁμολογήσῃ:
«Πιστεύω εἰς αὐτόν!»
Καὶ τίς ἐν συναισθήσει,
τίς ἤθελε τολμήσει
νὰ εἴπῃ: «Δὲν πιστεύω!»
Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος
τὸ πᾶν συμπεριδάλλει,
ὁ πάντα συγκρατῶν,
δὲν συγκρατεῖ ὁμοίως
ἐν τῇ αὐτῇ ἀγκάλῃ
ἡμᾶς καὶ ἑαυτόν;
Ἐπάν' ὁ οὐρανὸς δὲν ἀψιδοῦται;
κάτω ἡ γῆ σπερρὰ δὲν ἐδραιοῦται;
ἄστρα αἰώνια δὲν ἀνατέλλουν
καὶ φῶς εὐφροσύνον μᾶς ἀποστέλλουν;
Τὸ ὄμμα μου δὲν προσηλοῦται
εἰς τ' ὄμμα σου; δὲν συγκεντροῦται
'ς τὴν κεφαλήν σου, 'ς τὴν καρδίαν
τὸ θεῖον πνεῦμα τοῦ παντός,
καὶ ἀόρατως, ὁρατῶς
πλησίον σου ἐν μυστηρίῳ
διακυμαίνει' αἰωνίως;
Ὁλόκληρός σου ἡ καρδία
ἄφες ἐκ τούτου νὰ πλησθῇ·
καὶ ὅταν ἐν εὐδαιμονίᾳ
πλέῃς αἰσθήματος ἀπλέτῳ,
ὡς θέλεις τότ' ὀνόμασέ το,
ὀνόμασέ το εὐτυχίαν
καρδίαν, ἔρωτα, θεόν!
ἐγὼ δὲν ἔχ' ὀνομασίαν!
Τὸ πᾶν εἶν' αἴσθημα καὶ μόνον·
τὸ ὄνομα ἦχος κενός,
τὸ ὄνομα εἶνε καπνός
τὴν αἴγλην τοῦ οὐρανοῦ θολόνων.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὅλα αὐτὰ εἶνε καλά, εἶνε πολὺ ὡραῖα·
ἤκουσα ὅμοια σχεδὸν ἀπὸ τὸν ἱερέα,
ἀλλὰ ἡ γλῶσσά του θαρρῶ πῶς ἦτο κάπως ἄλλη.

ΦΑΟΥΣΤ.

Παντοῦ, ὅπου καρδία πάλλει,
ὑπὸ τὴν οὐρανοῦ ἡμέραν,
αὐτὰ μὲ γλῶσσαν ὁμιλεῖ ἑκάστ' ἰδιαιτέραν·
Διατί ὄχι καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Οἱ λόγοι οὗτοι πιθανοὶ μπορεῖ νὰ φανῶσι,
καὶ ὅμως εἶνε ἄτοποι· δὲν εἶσαι χριστιανός.

[1] Ὁ Γκαῖτε ἐκλέγει τὸ εὐγενέστερον τοῦτο ὄνομα ἀντὶ τοῦ Ἰωάννης, ὅπερ κατὰ τὴν παράδοσιν ἔφερεν ὁ Φάουστ.

ΦΑΟΥΣΤ.

Φίλτατον τέκνον!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Πρὸ καιροῦ λυποῦμαι ἱκανῶς,
ὅταν σὲ βλέπω πάντοτε μ' αὐτὴν τὴν συνοδίαν.

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἀλλ' ἐξηγήθητι· μὲ ποίαν;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἰδού· ὁ ἄνθρωπος αὐτός, (¹)
ὁ σύντροφός σου ἐκ ψυχῆς μοῦ εἶνε μισητός.
Ποτέ της ἡ καρδία μου δὲν ἔχει ταραχθῆ
ὅσον 'ς τὴν παρουσίαν του τὴν τόσον ἀπεχθῆ.

ΦΑΟΥΣΤ.

Θάρρει!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἡ θεὰ αὐτοῦ μόνη
τὸ αἷμά μου ἀναστατόνει.
πλὴν ἄλλως τε ἐπὶ τῆς γῆς οὐδέν' ἀντιπαθῶ.
Ὅσον νὰ βλέπω σὲ ποθῶ,
τοσοῦτον φρίκην πρὸ αὐτοῦ αἰσθάνομαι κρυφίαν,
κι' ὡς ἄνθρωπον τὸν θεωρῶ μὲ πονηρὰν καρδίαν.
Συγχώρησέ με, πλάστα μου, ἂν πράττω ἀδικίαν.

ΦΑΟΥΣΤ.

Τοιαῦτα μορμολύκεια ὑπάρχουν ἀναγκαίως.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μὲ τοὺς ὁμοίους του νὰ ζῶ δὲν ἤθελα βεβαίως.
Ἅμα φανῇ, τόσον πολὺν ἐκφράζουν χλευασμὸν
τὰ βλέμματά του καὶ θυμόν!
Τὸ βλέπει τις, πῶς τίποτε δὲν τὸν ἐνδιαφέρει·
ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ γραμμένον φέρει,
πῶς εἶν' ἀδύνατον ποτὲ ψυχὴν νὰ συμπαθήσῃ.
Τόσην εἰς τὰς ἀγκάλας σου αἰσθάνομ' εὐτυχίαν
καὶ ἀφοσίωσιν θερμήν, τόσην ἐλευθερίαν,
ἐνῷ ἡ παρουσία του μοῦ σφίγγει τὴν καρδίαν.

ΦΑΟΥΣΤ *(κατ' ἰδίαν)*.

Ἀγγέλου προαισθήματα!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Καὶ μὲ καθυποτάσσει
τόσον αὐτὸ τὸ αἴσθημα, ὥστ' ἅμα πλησιάσῃ,
θαρρῶ πῶς κ' ἡ ἀγάπη μου πρὸς σὲ ἀκόμη σβύνει·
ἀλλ' οὔτε νὰ προσευχηθῶ ἡ θεὰ του μ' ἀφίνει.
καὶ τοῦτο τὴν καρδίαν μου 'ς τὰ βάθη της μαραίνει.
Ἐρρῖκε, τοῦτο καὶ εἰς σὲ βεβαίως θὰ συμβαίνῃ.

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἁπλῆ τις ἀντιπάθεια!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Καιρὸς νὰ σὲ ἀφήσω.

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἀχ! ποτ' εἰς τὰς ἀγκάλας σου θὰ ἡσυχάσω μίαν,
μίαν στιγμὴν μὲ ἡσυχίαν,
στῆθος εἰς στῆθος νὰ κρατήσω,
καὶ εἰς ψυχὴν ψυχὴν νὰ χύσω!

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἀχ, ἂν κοιμώμουν χωριστά,
Τὴν νύκτ' αὐτὴν πρὸς χάριν σου θὰ ἄφιν' ἀνοικτά.
Ἀλλ' ὅμως ἡ μητέρα μου κοιμᾶται ἐλαφρά,
καὶ ἂν μᾶς εὕρισκεν, εὐθὺς θὰ ἔμενα νεκρά!

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἄγγελε, μὴ στενοχωρῆσαι.
Λάβε τὸ φιαλίδιον καὶ τρεῖς σταγόνας χύσε
εἰς τὸ ποτόν της· παρευθὺς δαμάζεται ἡ φύσις,
ὕπνος βαθύς, ἀλλὰ γλυκὺς καλύπτει τὰς αἰσθήσεις.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Καὶ τί δὲν πράττω χάριν σου; πλὴν δὲν θὰ προξενήσῃ
κακὸν εἰς ταύτην!

(¹) Ἐννοεῖ τὸν Μεφιστοφιλῆν.

ΦΑΟΥΣΤ.

Κ' ἤθελα ποτὲ σοῦ τὸ συστήσει;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Φίλτατε, μόλις σὲ ἰδῶ, καὶ εἰς τὸ θέλημά σου
ἀμέσως ἡ ψυχή μου κλίνει·
ὡς τώρα τόσα ἔπραξα διὰ τὸν ἔρωτά σου,
ὥστε νὰ πράξω τίποτε δὲν ἔχει ἀπομείνει.

(Ἀναχωρεῖ).

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΒΡΕΓΕΛ

—Ὄχι! ποτὲ δὲν θὰ σοῦ δώσω τὴν θυγατέρα μου, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ πρόεδρος Βρέγελ πρὸς τὸν δικηγόρον Λός. Ἀρνοῦμαι ὄχι διότι εἶσαι πτωχὸς — ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι πλούσιος,— ἀλλὰ διότι εἶσαι εἴκοσιν ἔτη μεγαλείτερος ἀπὸ αὐτήν, καὶ θὰ ἠδύνασο νὰ ἦσαι πατήρ της. Δεύτερον, εἶσαι ἄσχημος, πολὺ ἄσχημος, φίλε μου· παρατήρησε τὸν ἑαυτόν σου μέσα εἰς τὸν καθρέπτην καὶ σκέψου ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ γεννηθῇ συμπάθεια μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς ξανθῆς καὶ γαλανομμάτας Κλάρας μου. Κυρίως ὅμως ἀρνοῦμαι διὰ τὸν ἑξῆς λόγον. Μεταξὺ τῶν χαρακτήρων σας ὑπάρχει ἡ αὐτὴ σχέσις ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τῆς οἰκίας μου καὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Κολωνίας: Εἶσαι σκυθρωπὸς καὶ μελαγχολικὸς ὡς γέρων ἑξηκοντούτης, καὶ ὅμως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶσαι μόνον σαράντα ἐξ ἐτῶν. Ἡ Κλάρα μου ἀπ' ἐναντίας εἶνε ζωηρά, εὔθυμος, καὶ πνεύματος μάλιστα ὀλίγον ἐλαφροῦ· ὡς πρὸς τοῦτο ὁμοιάζει τὴν μακαρίτισσα τὴν μητέρα της. Λοιπόν, φίλτατε Λός, ποτέ! Ὡς φίλον σὲ ἀγαπῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀλλὰ διὰ γαμβρὸν δὲν σὲ θέλω. — Μὲ γνωρίζεις, ἑπομένως περιττὸν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

— Ἀλλά, πρόεδρε, εἶπεν ὁ Λὸς περίλυπος, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Κλάρα μὲ ἀγαπᾷ, ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη μου εἶνε ἀπερίγραπτος...

— Φλυαρίαις! Πῶς τὴν ἀγαπᾷς; Ἀγαπᾷ τις ἀκόμη εἰς τὴν ἡλικίαν σου; Πρέπει νὰ ἐρυθριᾷς δι' αὐτό· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν Κλάραν, εἶνε καθαρὰ ἰδιοτροπία, τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ἄνεμος τοῦ συρμοῦ θὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν κεφαλήν της. Ἔλα, ἂς κάμωμεν τὸ ζατρίκιόν μας. Ὑπόθεσε ὅτι δὲν μοῦ εἶπες τίποτε, καὶ ἂς ἰδοῦμεν ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο θὰ κερδίσῃ.

Καὶ προσεκάλεσε τὴν ὑπηρέτριαν.

—Τερέζα! εἶπε, μίαν φιάλην βορδὼ ἀπὸ τὸ πλέον παλαιόν.

Ἐτακτοποίει τὸ ζατρίκιον, ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ Λὸς εἶχε λάβει τὸν πῖλόν του, χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ εἴπῃ, ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν, τὴν ἤνοιξε καὶ περιέμεινεν ἄχρις οὗ ὁ πρόεδρος βάλῃ εἰς τὰς θέσεις των τὸν βασιλέα, τὴν βασίλισσαν καὶ τοὺς δύο ἵππους.

— Πρόεδρε, εἶπε τότε ὁ Λὸς μετὰ τῆς γαλήνης ἣν τῷ ἐπέτρεπεν ἡ συγκίνησίς του, ποτὲ δὲν θὰ πατήσω πλέον εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ὄχι μόνον μὲ προσέβαλες ἀλλὰ καὶ μὲ ἐξηυτέλισες καὶ ἐφέρθης πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς ἀγυιόπαιδα. Πολὺ καλὰ ἠδύνασο νὰ μοῦ ἀρνηθῇς τὴν Κλάραν χωρὶς νὰ φανῇς χυδαῖος.

Ἔκλεισε τὴν θύραν ὄπισθέν του καὶ ἀνεχώρησεν.

— Χυδαῖος!.. ναί, τοιουτοτρόπως συμβαίνει πάντοτε, εἶπεν ὁ πρόεδρος. Ὅταν κολακεύῃς τοὺς ἀνθρώπους καὶ λέγῃς πρὸς αὐτοὺς ψεύματα, τὰ ὁποῖα οὔτε κεφαλὴν ἔχουν οὔτε οὐρά, *εἶσαι εὐγενής*. Ἀλλ' ὅταν ὁμιλῇς πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς ὄντα λογικά, *εἶσαι χυδαῖος*. Ὁπωσδήποτε τὸ ζατρίκιόν μας ἐπῆγε κατὰ διαβόλου. Ἂς ὑπάγω εἰς τὸν περίπατον· βέβαια, θὰ ἐπιστρέψῃ αὔριον.

Ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου Βρέγελ ἦτο κάλλιστος ἄνθρωπος καὶ πνευματώδης, ἀλλ' ἐπίμονος. Νυμφευθεὶς οὐχὶ ἐξ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἐγνώρισεν, ἀλλὰ διότι εἶχεν ἐννοήσει πολὺ νέος τὸ ῥητὸν τῆς γραφῆς· *Καλὸν ἔστι τὸν ἄνθρωπον μὴ εἶναι μόνον*, ἐφρόνει ὅτι ὁ ἔρως εἶνε ἀποκύημα τῆς φαντασίας, οὐδαμῶς ἐδρεύων ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸν ὁποῖον εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐξορίσῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς· κατ' αὐτόν, ὁ μόνος ὅρος δι' εὐτυχῆ γάμον ἦτο ἡ ταὐτότης τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἡλικίας.

Ὁ Λός, τίμιος καὶ ἱκανὸς δικηγόρος, καίτοι ψυχρὸς κατὰ τὸ φαινόμενον, εἶχεν εὐαίσθητον καὶ ζωηρὰν ψυχήν. Ἡ Κλάρα ὅτε ἦτο μικρὰ ἔπαιζεν ἐπὶ τῶν γονάτων του, ὁ δὲ δικηγόρος οὐδαμῶς ἐσκέπτετο περὶ γάμου καθὰ γηροκομῶν τὴν μητέρα του καὶ νοσηλεύων τὴν φιλάσθενον ἀδελφήν του. Ἀλλ' αὗται εἶχον ἀποθάνει πρὸ τριῶν ἐτῶν, μείνας δὲ μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, ἤρξατο σπουδαίως σκεπτόμενος περὶ γάμου. Ἡ Κλάρα ἀπὸ πολλοῦ εἶχε γίνει ὡραία νέα, ὁ δὲ Λός, εὑρισκόμενος μετ' αὐτῆς καθ' ἑκάστην, καὶ ἐκτιμήσας τὰ ψυχικὰ αὐτῆς προτερήματα τὴν ἠγάπησε τέλος.

Ἡ δὲ Κλάρα ἠράσθη τοῦ δικηγόρου καὶ διὰ τὰ προτερήματα αὐτοῦ καὶ διότι καθ' ἑκάστην τὸν ἔβλεπεν. Ἄλλοτε τὸν εὕρισκεν ἄσχημον ἀλλ' ἤδη μετέβαλε γνώμην. Οἱ χαρακτῆρες αὐτῶν μεγάλως διέφερον, ἀλλὰ τοῦτο, κατ' αὐτήν, ἦτο μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μονοτονίας. Δὲν ἦτο πλούσιος ἀλλὰ τί σημαίνει ὁ πλοῦτος ἀκέναντι τοῦ ἔρωτος;

Τέλος ἡ Κλάρα καὶ ὁ Λὸς ἠγαπῶντο· ἐπί τινα καιρὸν ἔκρυπτον πρὸς ἀλλήλους τὸν ἔρωτα τοῦτον, ἀλλ' ὅταν ἐξηγήθησαν, ἡ νέα, ὀλίγον ἐπίμονος ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἠθέλησεν ὅπως ὁ Λὸς ἀποταθῇ πάραυτα πρὸς τὸν πρόεδρον, καίτοι περιμένουσα ἄρνησιν ἐκ μέρους αὐτοῦ καθὰ γινώσκουσα τὰς περὶ γάμου θεωρίας του.

* *

Ὁ πρόεδρος ἠπατήθη· ὁ Λὸς δὲν ἐπανῆλθε τὴν ἐπιοῦσαν. Ἤδη δ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ τῆς προτεραίας. Ὅταν ἡ Τερέζα κατέβη εἰς τὸ ὑπόγειον νὰ φέρῃ τὴν φιάλην τοῦ βορδώ, ἡ Κλάρα ἀνυπομονοῦσα περιέμενεν αὐτὴν εἰς τὸν διάδρομον καὶ τὴν ἠρώτησε·

—Λοιπόν, Τερέζα, τί ἔτρεξεν;

—Ἄσχημα, κυρία, ἄσχημα! Ὁ Λὸς φαίνεται συγχυσμένος.

Ἡ Κλάρα συνώδευσε τὴν Τερέζαν εἰς τὸ ὑπόγειον διὰ νὰ τὴν ἐξετάσῃ καλλίτερον, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ ὑπηρέτρια λάβῃ τὴν φιάλην ἤκουσαν τὴν θύραν τῆς αὐλῆς ἀνοιγομένην καὶ κλειομένην, ἐξ οὗ ἐννόησαν ὅτι ὁ δικηγόρος ἔφυγε.

Μετ' ὀλίγον ἀντήχησαν τὰ βαρέα βήματα τοῦ προέδρου, ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἐκλείσθη καὶ παλιν καὶ ἐννόησαν ὅτι καὶ ὁ πρόεδρος ἐξῆλθε δυσηρεστημένος.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐπιστόλιον τοῦ Λὸς ἐπληροφόρει περὶ τῶν διατρεξάντων τὴν Κλάραν, ἥτις ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της εἰδοποιήσασα διὰ τῆς Τερέζας ὅτι δὲν θὰ κατέβαινεν εἰς τὸ δεῖπνον.

Τὸ ἑσπέρας ὁ πρόεδρος ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ περιπάτου καὶ μὴ βλέπων εἰς τὴν τράπεζαν τὴν θυγατέρα του, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν μειδιῶν ἀλλ' οὐδὲν εἶπεν ὅπως ζητήσῃ ἐξηγήσεις παρὰ τῆς Τερέζας. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης κατὰ τὴν ὥραν τοῦ καφέ, ἡ Τερέζα εἶπεν ὅτι ἡ Κλάρα ἦτο ὀλίγον ἀδιάθετος.

— Τὸ ἐπερίμενα, εἶπεν ὁ γέρων, ἀλλ' αὔριον θὰ τελειώσῃ, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας θὰ μ' εὐχαριστήσῃ διὰ τὴν ἄρνησίν μου.

Τὸ δικαστήριον εἶχε τότε διακοπάς, ἐξῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὸν περίπατον, τὴν δὲ μεσημβρίαν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν παρετήρησε μακρόθεν τὴν θυγατέρα του ἀναχωροῦσαν.

— Χούμ! χούμ! ἐψιθύρισεν· εἶνε πάντοτε θυμωμένη. Ἀλλ' ἔστω! καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν θὰ γευματίσω μόνος. Ἄλλως, ὁ ἀὴρ θὰ τὴν ὠφελήσῃ. Ὁ περίπατος μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰ δυσάρεστα αἰσθήματα.

* *

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ κ. Βρέγελ Μαρία, ἔγγαμος, οὐδέποτε συνεφώνει μετ' αὐτοῦ, καὶ μάλιστα εἰς τὸ ζήτημα τοῦ γάμου. Πτωχὴ ὑπανδρεύθη πλούσιον κατὰ πολὺ πρεσβύτερον αὐτῆς, καὶ ὅμως ἔζησε μετ' αὐτοῦ εὐτυχής, ὁ δὲ σύζυγός της ἀποθανὼν τῇ ἀφῆκε καλὴν περιουσίαν. Ἄλλως, ἐφρόνει ὅτι ὁ ἔρως κατοικεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ κεφαλῇ.

Πρὸς ταύτην διηυθύνθη ἡ Κλάρα καὶ τῇ

διηγήθη τὰ διατρέξαντα. Ἡ θεία ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Ὁ ἀδελφός μου, εἶπεν, εἶνε πάντοτε ὁ ἴδιος, καὶ δὲν θὰ ἀλλάξῃ σήμερον τὸν χαρακτῆρά του. Ἄφησε νὰ ἐνεργήσω ἐγώ. Ὑποσχέθηκα πρὸς τὴν μακαρίτισσαν μητέρα σου νὰ ἐπαγρυπνῶ μήπως ὁ πατήρ σου ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῶν ἀλλοκότων ἰδεῶν του, (μολονότι εἶνε κατὰ βάθος κάλλιστος ἄνθρωπος) σὲ καταστήσῃ δυστυχῆ. Ἀρκετὰ ὑπέφερα καὶ ἐγὼ ἕως ὅτου νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν μακαρίτην, ὑπάρχει δὲ ἓν μόνον μέσον νὰ κατορθώσωμεν τὸν σκοπόν μας. Τὸ μέσον αὐτὸ εἶνε ἀρκετὰ βίαιον... ἀλλ' ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλος τρόπος... Πρῶτον ὅμως, Κλάρα, εἰπέμου εἰλικρινῶς, ἀγαπᾷς τὸν Λός;

— Ἐξ ὅλης ψυχῆς! Εἶνε τόσον καλός, τόσον εὐγενής...

— Εἶνε ἐξαίρετος ἄνθρωπος· καὶ ὁ μακαρίτης τὸν ἠγάπα πολύ. Ἀλλ' ἐκεῖνος σὲ ἀγαπᾷ;

— Δὲν ἀμφιβάλλω· μοῦ τὸ εἶπε καθαρά...

— Ἀπαράλλακτα καθὼς ὁ μακαρίτης!.. Ἄκουσε, Κλάρα, πρέπει ν' ἀναγκάσωμεν τὸν πατέρα σου νὰ συγκατατεθῇ. Ὁ Θεὸς νὰ μοῦ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τὴν ὁποίαν θὰ κάμω, παρακινοῦσα μίαν κόρην νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ πατρός της, ἀλλὰ δὲν βλέπω ἄλλο μέσον, καὶ ὑπεσχέθην πρὸς τὴν μητέρα σου... Τὰς πρώτας ἡμέρας θὰ δυσαρεστηθῇ πιθανῶς· τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ μὲ ἐμέ· ἀλλ' αὐτό, παιδί μου, περνᾷ περνᾷ· γρήγορα ὅταν θὰ ἰδῇ ὅτι τὸν ἀγαπᾷς καὶ τὸν σέβεσαι,... διότι πρέπει πάντοτε νὰ τὸν ἀγαπᾷς καὶ νὰ τὸν σέβεσαι, ἐννοεῖς;

— Ὦ, θεία μου, ὡς πρὸς τοῦτο μὴ φοβεῖσαι, πολὺ ἀγαπῶ τὸν πατέρα μου, καὶ θὰ τὸν ἀγαπῶσα ἀκόμη περισσότερον ἂν δὲν ἦτο τόσον ἐναντίος εἰς τὸν κύριον Λός.

— Ἐμπρὸς λοιπόν! Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶσαι εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ὀκτὼ μηνῶν καὶ ὀλίγων ἡμερῶν. Μὴ ἀπορεῖς, κόρη μου, πῶς γνωρίζω αὐτὸ τόσον καλά. Ὁ μακαρίτης ἔγραφεν εἰς μίαν Σύνοψιν ὅλας τὰς ἀξιομνημονεύτους ἡμερομηνίας, καὶ εἶδα πρὸ ὀλίγου αὐτὸ τὸ βιβλίον. Λέγομεν λοιπὸν ὅτι πρὸ πολλοῦ εἶσαι ἐνῆλιξ καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ προσκληθῇ κατὰ τὸν νόμον εὐσεβάστως διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ τὸν γάμον σου. Μένεις λοιπὸν ἐδῶ, ἐγὼ δὲ θὰ εἰδοποιήσω τὸν δικηγόρον μου ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ τὸν συμβουλευθῶμεν διὰ μίαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν.

* *

Συνεπείᾳ τῆς μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν καὶ τοῦ δικηγόρου συνεντεύξεως ὁ πρόεδρος Βρέγελ ἔλαβε τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν δικαστικὴν προσκλησιν προξενήσασαν αὐτῷ μεγίστην ἔκπληξιν. Ἡ Κλάρα μετὰ κόπου ἐπείσθη νὰ προθῇ εἰς τὸ διάβημα τοῦτο, ὡς ἀγαπῶσα καὶ σεβομένη τὸν πατέρα της, ἀλλ' ὁ Λός καὶ ἡ θεία αὐτῆς τὴν κατέπεισαν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέσον. Ὁ πρόεδρος ἀπήντησεν ὅτι *δὲν ἠδύνατο νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ τέκνου του*, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὴν ἀδελφήν του ὅτι ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὴν ἀποστάτιδα, διότι αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἴδῃ.

Μετὰ δύο μῆνας ἡ Κλάρα συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Λός, ὁ δὲ γέρων μεθ' ὅλας τὰς παραστάσεις τῆς ἀδελφῆς του καὶ τὰς τρυφερὰς ἐπιστολὰς τῆς Κλάρας ἐπέμεινε μὴ θέλων νὰ παρευρεθῇ εἰς τοὺς γάμους. Τὴν προτεραίαν τοῦ γάμου ὁ ἴδιος ὁ Λὸς μετέβη παρὰ τῷ προέδρῳ καὶ ἐκέτευσεν αὐτὸν νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ γέρων τῷ εἶπεν ἐν εἴδει ἀποχαιρετισμοῦ. *Τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ σήμερον εἶνε νὰ μὴ πατήσῃ ποτὲ κανεὶς ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας μου.*

Παρῆλθον δέκα ἔτη· ταῦτα παρῆλθον ταχύτατα διὰ τοὺς συζύγους πρὸς δὲ τὸν γέροντα ἐφάνησαν αἰῶνες. Τοῦ προέδρου αἱ ἰδέαι διεψεύσθησαν. Οὐδέποτε γάμος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος, τούτου δὲ καρπὸς ὑπῆρξαν ἓξ τέκνα, τρία ἄρρενα καὶ τρία θήλεα. Καὶ οἰκονομικῶς τὰ τῆς οἰκογενείας ἔβαινον κάλλιστα· ὁ Λὸς ἀπέκτησε σπουδαίαν πελατείαν, ἡ δὲ Κλάρα ἐκληρονόμησε τὴν πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ μακαρίτου μεταβᾶσαν θείαν της. Ἡ μόνη λύπη τοῦ ἀνδρογύνου ἦτο ἡ ἀμετάβλητος ἐπιμονὴ τοῦ προέδρου εἰς τὸ νὰ μὴ συνδιαλλαγῇ μετ' αὐτῶν. Καὶ τοὺς ἠγάπα μὲν κατὰ βάθος, ἤκουε μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως τὰς προσόδους τοῦ Λός, ἀλλ' ἐκ πείσματος δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἴδῃ. Τὴν χαρὰν αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Κλάρα ἐγέννησεν υἱὸν μεγάλως ὁμοιάζοντα αὐτῷ, ἀλλ' ἅμα παρῆλθεν ἡ πρώτη χαρὰ ἐφάνη εἴπερ ποτὲ δύστροπος πρὸς τοὺς τολμῶντας νὰ τῷ ὁμιλήσωσι περὶ τοῦ ἐγγονοῦ του.

Ἀρ' ἑτέρου κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην τῆς θυγατρός του κυρίως ἐπληροφορεῖτο καθ' ἑκάστην τὰ κατ' αὐτήν, καθ' ἣν δ' ἡμέραν ἐγέννησεν, εἶδον αὐτὸν περιφερόμενον περὶ τὴν οἰκίαν τῆς Κλάρας, ἀνήσυχον καὶ ταραγμένον. Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὴν γέννησιν τῶν ἄλλων παιδίων.

Οὐδέποτε ἀπήντησεν εἰς τὰς πολυαρίθμους ἐπιστολὰς τοῦ Λὸς καὶ τῆς Κλάρας, πρὸς δὲ τοὺς φίλους τοὺς ἐρωτῶντας αὐτὸν ἂν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ τὰ τέκνα του ἀπήντα πάντοτε· *Ποτὲ νὰ μὴ πατήσουν τὸ κατώφλιον τοῦ οἴκου μου.* Ἂν τοὺς ἀπήντα εἰς τὸν περίπατον ἢ ἀλλαχοῦ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῶν, τοὺς ἐχαιρέτα ὡς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ὀλίγον εἶχε γνωρίσει, ἀλλ' ὅταν ἦτο βέβαιος ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν ἴδωσι τοὺς παρηκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ τοσούτου ἐνδιαφέροντος, ὥστε πολλάκις δάκρυα διηυλάκιζον τὰς παρειάς του.

Δὲν ἦτο φιλάργυρος, καὶ ὅμως ἐφ' ὅσον ηὔξανεν ἡ οἰκογένεια τῆς Κλάρας καθίστατο τοιοῦτος. «— Αὐτὰ τὰ διαβόλοπαιδα, ἔλεγε, θὰ μεγαλώσουν, εἶνε δὲ δίκαιον μετὰ τὸν θάνατόν μου νὰ ἔχουν ἀρκετὴν περιουσίαν διὰ νὰ μὴ κάμουν καὶ αὐτὰ τὴν ἀνοησίαν τῆς μητρός των.» Ἔχαιρε δὲ πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ παιδία θὰ ἔβλεπον ἐκ τῆς διαθήκης του πόσον τὰ ἠγάπα.

Παρῆλθον οὕτω, καθὰ εἴπομεν, δέκα ἔτη. Εὑρισκόμεθα εἰς τὸ 1849. Ἡ χολέρα πανταχοῦ ἔκαμνε θραῦσιν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν πόλιν ἐν ᾗ ἔζη ὁ πρόεδρος. Ὁδοὶ ὁλόκληροι ἠρημώθησαν καθ' ὁλοκληρίαν, δὲν ἐτόλμων νὰ φέρωσι τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οἱ δὲ κάτοικοι ἔφευγον ἔντρομοι. Ὅταν ἡ νόσος εὑρίσκετο εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτῆς σημεῖον ὁ πρόεδρος ἠδιαθέτει ἀπό τινων ἡμερῶν. Τὴν ἀδιαθεσίαν ταύτην πληροφορηθεῖσα ἡ Κλάρα ἔσπευσε μετὰ τοῦ Λὸς εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς βίας, παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῆς Τερέζας ὅτι ὁ κύριος δὲν εἶχε τίποτε· ἀλλ' ὁ γέρων ἐπίμονος, γινώσκων, ὡς ἔλεγε, *τί ἦσαν ἱκανὰ νὰ πράξωσι τὰ τέκνα του*, ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα, καὶ οὕτως ἠδυνήθη ν' ἀποκρούσῃ πᾶσαν ἀπροσδόκητον ἐπίθεσιν. Εἶχε κλείσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου του διὰ διπλῆς περιστροφῆς τῆς κλειδός, οἱ δὲ σύζυγοι, μετὰ ἀνωφελεῖς διαπραγματεύσεις ἠναγκάσθησαν ν' ἀποχωρήσωσι τῆς οἰκίας κλαίοντες.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀναρρώσας ἐξῆλθεν, ἐπειδὴ δὲ πολλὰ κρούσματα χολέρας ἐγένοντο εἰς τὴν ὁδόν, εἰς ἣν κατῴκει ἡ θυγάτηρ του, μετέβη πρὸς ἡσυχίαν του εἰς τὰ περίξ. Εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ δύο ἐργάται συνδιελέγοντο.

— Ν' ἀποθάνουν μέσα σὲ μιὰ νύκτα! ἔλεγεν ὁ εἷς.

— Καὶ οἱ ἑπτά! ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.

— Ποῖοι ἑπτά; ἀνέκραξεν ὁ Βρέγελ ὡσεὶ προσβληθεὶς ὑπὸ κεραυνοῦ, ποῖοι;

— Ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ πέντε παιδιά! προσέθηκεν ὁ πρῶτος ἐργάτης δεικνύων μακρόθεν μίαν οἰκίαν.

Ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ πέντε παιδιά!... αὐταὶ αἱ λέξεις ἐπάγωσαν τὸν γέροντα μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστῶν. Χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, χωρὶς νὰ σκεφθῇ, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ τί πράττει, ὥρμησεν εἰς τὴν ὁδόν. Ἡ θύρα τοῦ οἴκου τῆς θυγατρός του ἦτο ἀνοικτή· ὥρμησεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἀνέβη τὴν κλίμακα ὡς εἰκοσαετής, ἤνοιξεν ἀποτόμως τὴν πρώτην θύραν ἣν εὗρεν ἐνώπιόν του, καὶ ἔστη πρὸ τῆς εἰσόδου, ὡσεὶ καθηλώθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἰδοὺ τί εἶδεν.

Ἅπασα ἡ οἰκογένεια εὑρίσκετο ἐντὸς δωματίου ἁπλοῦ ἀλλὰ φιλοκάλως ἠρτεμισμένου. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἦτο ἐξηπλωμένος μέγας κατάλευκος κύων, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔπαιζον τέσσαρες μικροὶ Λός. Αἱ ῥοδόχροαι παρειαὶ τῶν μικρῶν, αἱ μικραὶ παχεῖαι αὐτῶν χεῖρες, τὰ κομψὰ αὐτῶν ἐνδύματα, τὸ παχὺ τοῦ κυνὸς τρίχωμα, ταῦτα πάντα ἀπετέλουν ὡραιότατον θέαμα. Πλησίον τοῦ παραθύρου ἐφ' ἑνὸς σοφᾶ ἐκάθητο ὁ Λὸς καὶ ἡ σύζυγός του. Ὁ πρῶτος ἀνεγίνωσκεν, ἡ δὲ Κλάρα ἔρραπτε. Πλησίον αὐτῶν ἔπαιζε τὸ νεώτερον αὐτῶν τέκνον, μόλις μονοετές.

Ὁ πρόεδρος οὐδὲ λέξιν ἠδυνήθη ν' ἀρθρώσῃ· στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐξῆλθε τοῦ στήθους αὐτοῦ καὶ κατέπεσεν ἐφ' ἑνὸς καθίσματος· εἶχε λιποθυμήσει.

Μετά τινας στιγμάς, ὅταν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ σύζυγοι ἐγονυπέτησαν ἐνώπιόν του, τὸ νεώτερον τῶν παιδίων ἐτέθη ἐπὶ τῶν γονάτων του, τὰ δὲ ἄλλα μετὰ τοῦ κυνὸς συνεθλίβοντο περὶ αὐτόν, καὶ οὕτω τὰ πάντα συνεχωρήθησαν καὶ ἐλησμονήθησαν. Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ὁ πρόεδρος Βρέγελ συγκατῴκησε μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

(Κατὰ τὸ γαλλικόν.)

Β.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

Ζ'.

Περὶ πένθους ἐν ταῖς λευκαῖς φυλαῖς.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐν τοῖς πένθεσι συνηθειῶν, ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο μνεία, ὑπῆρχον ἢ ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ παρὰ ταῖς ἰνδοευρωπαϊκαῖς φυλαῖς.

Ἡ συνήθεια τοῦ καταλείπειν ἔρμαια ἢ παραβάλλειν βορὰν εἰς τὰ θηρία τὰ πτώματα, ἤτοι ἡ ἐκουσία ἐγκατάλειψις, ἣν ἐν χρήσει παρὰ πολλοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος. Ἐν Ὑρκανίᾳ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος, ἔτρεφον κύνας ἐπίτηδες, ὅπως τρώγωσι τοὺς νεκρούς. Οἱ Βακτριανοὶ εἶχον κύνας *ἐνταφιαστάς*, οἵτινες κατεβίβρωσκον οὐ μόνον πτώματα, ἀλλὰ καὶ ζῶντας τοὺς ἀπειρηκότας διὰ γῆρας ἢ νόσον. Οἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου οἰκοῦντες Ἰνδοὶ ῥίπτουσιν εἰς τὸν ἱερὸν ποταμὸν τοὺς νεκροὺς τῶν οἰκείων, εὑρίσκοντας οὕτω τάφον ἐν τῇ γαστρὶ τῶν ἰχθύων. Τῶν δὲ παλαιῶν Ἰνδῶν οἱ καλούμενοι Καλατίαι κατήσθιον τοὺς γονεῖς αὐτῶν, καὶ τινες ἐρωτηθέντες ὑπὸ τοῦ Δαρείου ἀντὶ πόσων χρημάτων θὰ ἐδέχοντο τελευτήσαντας τοὺς πατέρας νὰ κατακαίωσι πυρί, μέγα ἐπιβοήσαντες εἶπον αὐτῷ εὐφημεῖν. Σήμερον ἀκόμη οἱ Παρσῖς τῆς Βομβάης παραβάλλουσι βορὰν εἰς τοὺς γῦπας τοὺς νεκροὺς τῶν οἰκείων, προσέχοντες ἐπιμελῶς πότερον τῶν ὀφθαλμῶν θὰ φάγωσι τὰ ὄρνεα πρῶτον· διότι ἐκ τούτου κρίνουσιν ἂν ἡ σκιὰ ἢ ἡ ψυχὴ τοῦ θανόντος θὰ εἴνε εὐτυχὴς ἢ δυστυχὴς ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ.

Σχεδὸν πάντες οἱ σύγχρονοι Σημῖται θάπτουσι τοὺς νεκρούς. Τοῦτο συνείθιζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι, ὧν οἱ σημερινοὶ ἀπόγονοι μέχρις ὑπερβολῆς σέβονται τοὺς τάφους, προθύμως ἐνίοτε

ἀποτίνοντες ὑπέρογκα λύτρα εἰς Τουρκομάνους λῃστὰς πρὸς ἐξαγορὰν ὅλου ἢ μέρους τοῦ σώματος τῶν συγγενῶν, ὅπως δυνηθῶσι νὰ θάψωσι τὰ πολύτιμα λείψανα ἐν χώρῳ, μὴ βεβηλουμένῳ ὑπὸ τοῦ ποδὸς ἀπίστων.

Ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν οἱ Ἄριοι τῶν Βεδῶν ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εὐχόμενοι τῇ γῇ νὰ τηρῇ αὐτοὺς φιλοστόργως ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Νῦν δὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Νεπώλης, τοὺς ἐπισήμους τῶν νεκρῶν κατακαίουσι πυρί. Ὅμως οὐ πρὸ πολλοῦ θρησκομανεῖς τινὲς μετέβαινον ἐπίτηδες εἰς Βεναρὰς καὶ ηὐτοκτονοῦντο πνιγόμενοι ἐκεῖ, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν.

Γινώσκομεν προσέτι, ὅτι οἱ παλαιοὶ Γερμανοὶ ἔκαιον συχνάκις τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, ἡ δὲ προϊστορικὴ ἀρχαιολογία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοῦ λιθίνου αἰῶνος, ἄλλοι μὲν ἔθαπτον ἢ ἐναπέθετον εἰς σπήλαια καὶ κολωνούς, ἄλλοι δὲ κατέκαιον πυρὶ τοὺς νεκρούς.

Αἱ φονικαὶ θυσίαι ἦσαν συνηθέσταται καὶ ταῖς λευκαῖς φυλαῖς ὡς καὶ ταῖς ἄλλαις. Καίτοι οὐδεμία γίνεται μνεία περὶ ἀνθρωπίνων θυσιῶν ἐν τοῖς νόμοις τοῦ Μανού, ὅμως ἡ συνήθεια τῆς καύσεως τῶν χηρῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ συζύγου κατέστη γενικωτάτη ἐν τῇ βραχμανικῇ τάξει καὶ διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Πάντες δὲ σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, Πέρσαι, Ἕλληνες, Ῥωμαῖοι κλπ. συνείθιζον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον νὰ θύωσιν ἀνθρώπους ἐν ταῖς κηδείαις. Οἱ δὲ Γερμανοὶ συγκατέκαιον μετὰ τοῦ νεκροῦ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὅπλα των, εἰς δὲ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας αὐτῶν θνήσκοντας ἐφρόντιζον νὰ παρέχωσι τὴν προσήκουσαν ἀκολουθίαν ἐπισφάζοντες εἰς τοὺς τάφους των αἰχμαλώτους.

Τὰ τοιαῦτα αἱμοχαρῆ ἔθιμα εἰσὶ πάγκοινα καθ' ἅπασαν τὴν γῆν. Οἱ αὐτοὶ παραλογισμοὶ καὶ αἱ αὐταὶ ὠμότητες ἀπαντῶσι σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς φυλαῖς, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν μέχρι τῶν κατοίκων τῆς Δαχομέης οἵτινες μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰς ἑκατοστύας τῶν σφαζομένων γυναικῶν, εὐνούχων, ἀοιδῶν, στρατιωτῶν κλπ. κατὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως των, ἐξαποστέλλουσι περιοδικῶς εἰς τὴν ἀόρατον Δαχομέην νέους θεράποντας, ὅπως κομίσωσι μηνύματα εἰς τὸν νεκρὸν βασιλέα. Καὶ τοῦτο πράττουσιν εὐσυνειδήτως πρὸς ἔνδειξιν τῆς υἱικῆς στοργῆς τοῦ διαδόχου πρὸς τὸν θανόντα πατέρα.

Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ἐπίστευον εἰλικρινῶς, ἀπαραλλάκτως ὡς πολλοὶ τῶν σημερινῶν ἀγρίων, ὅτι αἱ σκιαὶ τῶν νεκρῶν ἐποιοῦντο πράγματι χρῆσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων προσφερομένων αὐτοῖς δώρων καὶ τροφῶν. Παρὰ τῷ Λουκιανῷ εἰς διηγεῖται ὅτι ἡ θανοῦσα σύζυγος αὐτοῦ ἐπανελθοῦσα ἤτησεν ἐπίχρυσον σανδάλιον, ὅπερ ἐκεῖνος εἶχε λησμονήσῃ νὰ συγκατακαύσῃ ἐπὶ τῆς πυρᾶς μετὰ τοῦ σώματος καὶ τῶν κοσμημάτων αὐτῆς. Πολλάκις δ' οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες, ὡς τόσοι ἄλλοι λαοί, ὑπελάμβανον τὰ πνεύματα τῶν θανόντων κακοποιὰ καὶ ἐπίφοβα. Ἰδίως τοιαῦτα ἐθεωροῦντο τὰ τῶν μὴ τυχόντων ταφῆς ἢ τῶν βιαίως θανατωθέντων. Τὰ δόγματα τοῦ Ἐπικούρου ἀπήλλαξαν εὐτυχῶς τοὺς συνετωτέρους τῶν ἀρχαίων τοιούτων χιμαιρικῶν βασάνων. Ῥωμαϊκαί τινες ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ παρρησίᾳ κηρύττουσιν, ὅτι ὁ θάνατός ἐστι τὸ πέρας τῶν πάντων, ἡ αἰωνία ἀνάπαυσις. Ἀλλὰ τὰ δόγματα ταῦτα, ὄντα ὑπὲρ τὸ δέον λογικά, ἐπρέσβευον οἱ ὀλίγιστοι, τὸ δὲ πολὺ πλῆθος ἐξηκολούθει μεριμνῶν περὶ Χάρωνος καὶ τοῦ ἐν Ἅδου, προλειαῖνον οὕτω τὴν ὁδὸν τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐκορύφωσε τοὺς φόβους τῶν μετὰ θάνατον κολάσεων.

**Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῶν πυρκαϊῶν τοῦ ἔτους 1884 ὁ ἐν Χαγενάου Γιλαρδὼν ἐδημοσίευσε τὰς ἑξῆς πληροφορίας· Τῇ 20 Ἰανουαρίου κατεκάη ἐν Λονδίνῳ τὸ μικρὸν θέατρον Λούσδη· τῇ 16 Ἀπριλίου τὸ μέγα θέατρον ἐν Ταρασκὸν τῆς νοτίου Γαλλίας ἕνεκα ἐκχύσεως φωταερίου· τῇ 21 Ἀπριλίου ἐπυρπολήθη καὶ κατέπεσεν ὁ ἱππόδρομος ἐν Βουκουρεστίῳ· τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατεστράφη τελείως τὸ ἐν Κλεβελάνδῃ τῆς βορείου Ἀμερικῆς θέατρον ἕνεκα σφοδροτάτης φωταερίου ἐκχύσεως, παρὰ πᾶσαν τὴν πρόχειρον ἐπικουρίαν ἐπιστήμης καὶ τέχνης· τῇ 16 Μαΐου ἐκάη τὸ ἀστικὸν θέατρον Βιέννης· τῇ 15 Ἰουνίου ἀπετεφρώθη ἡ ἱματιοθήκη τοῦ μεγάλου θεάτρου ἐν Βαρσοβίᾳ· τῇ 20 Ἰουνίου ἔν τινι προαστείῳ τοῦ Λονδίνου κατέπεσε τὸ μέγα νηκτοτροφεῖον (aquarium)· τῇ 29 Ἰουνίου ἐκάη τὸ βασιλικὸν θέατρον Ἐδιμβούργου· τῇ 6 Αὐγούστου τὸ θερινὸν θέατρον ἐν Τόμσκῃ τῆς Σιβιρίας· τῇ 16 Σεπτεμβρίου κατέπεσε τὸ μετασκήνιον τοῦ θεάτρου ἐν Καχὸρ τῆς νοτίου Γαλλίας· τῇ 19 Ὀκτωβρίου ἐκάη τὸ γερμανικὸν θέατρον ἐν Μόσχᾳ· τῇ 16 Νοεμβρίου ἀπετεφρώθη ἐν Σμύρνῃ ἡ «Εὐτέρπη»· τῇ 20 Νοεμβρίου ἐν Σουθαμπτώνῃ ἀπὸ πρωΐας ἕως ἑσπέρας κατεκάη τὸ μικρὸν καὶ τὸ ἐχόμενον μέγα θέατρον, κτισθὲν ἀπὸ τοῦ 1766. Τῇ 23 Νοεμβρίου ἐν ἑνὶ τετάρτῳ τῆς ὥρας μετεποιήθη εἰς θάλασσαν φλογῶν τὸ ἐν Στεττίνῳ θέατρον «Θάλεια».

Μεταξὺ δύο γερόντων:

— Δὲν ξέρω, κὺρ Γιάννη, τί καταλαβαίνομαι μὲ τὸ ταμπάκο. Εἶνε ἕνα μάταιο ἔξοδο.

— Μὰ νά σου' πῶ... Δίνει κανεὶς τόσους παράδες!

— Τὸν κόβομε;

— Τὸν κόβομε.

— Ναί, ἀλλὰ ὅποιος δῇ τὸν ἄλλον νὰ πίνῃ, νὰ πληρώνῃ μιὰ δραχμή.

— Καὶ τί θὰ τὴν κάνωμε τὴ δραχμή;

— Τὴν παίρνομε λίγο ταμπάκο.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1884 — Β', 942.